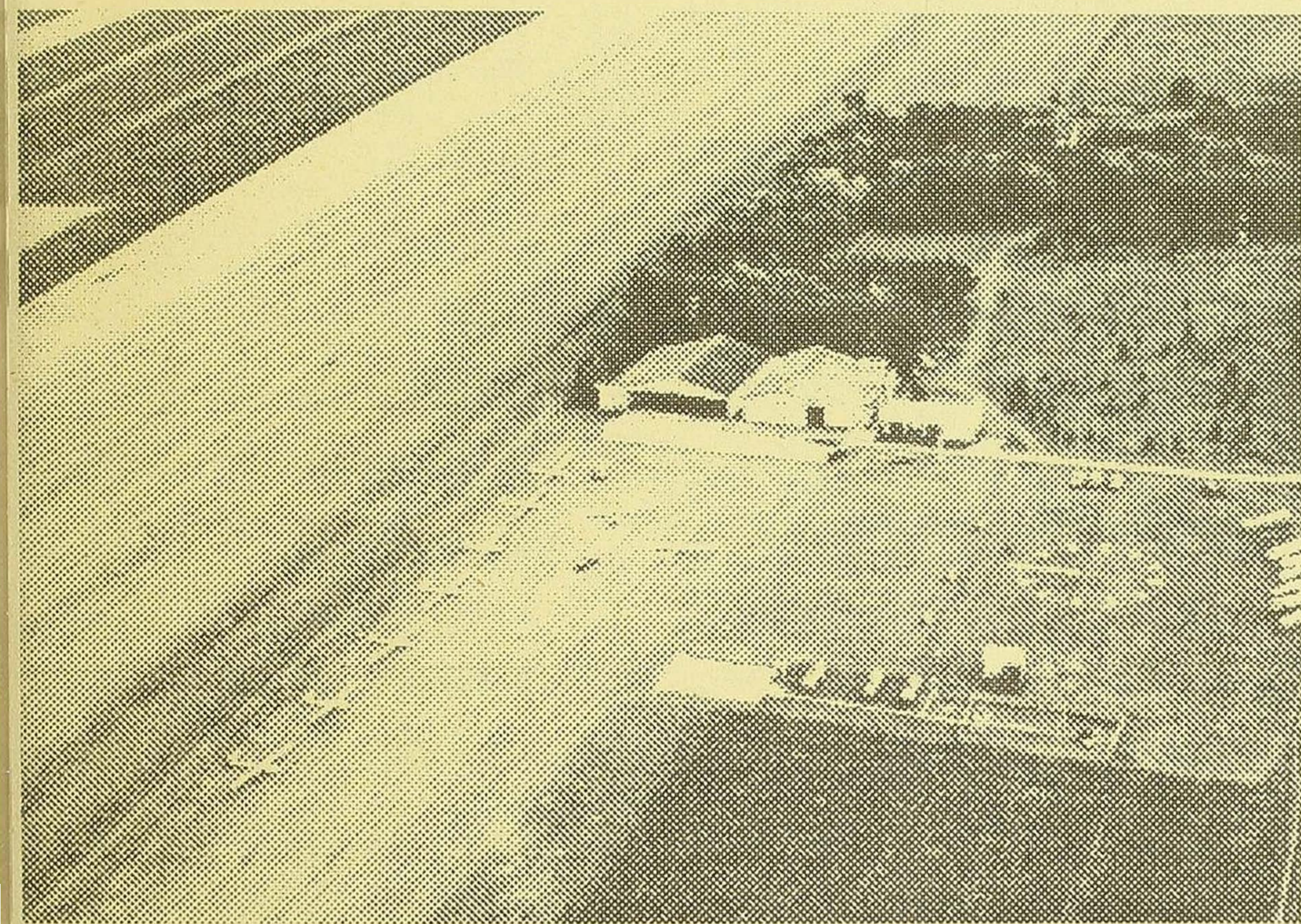

subotički dvojtjednik

Godina II. • Broj 52 • 13. srpnja 1996. • Cijena 2 dinara

Natjecanje u zrakoplovnom jedriličarstvu

Kraljica zrakoplovstva nad Vojvodinom

Na sportskoj zrakoplovnoj luci, u blizini Bikova kraj Subotice, od 4. do 14. srpnja održava se 41. Otvoreno prvenstvo Jugoslavije u sportskom jedriličarstvu. Na ovome natjecanju, koje se odvija pod pokroviteljstvom Skupštine općine Subotica sudjeluje 12 odvažnih natjecatelja iz Jugoslavije.

Za prva četiri dana natjecanja prvo mjesto drži Ivan Filko, član ekipe "Elkond" iz Beočina, dok je naš tehnički urednik zauzeo visoko sedmo mjesto. No, kako se svakoga dana održavaju zasebna natjecanja, on je petog dana zauzeo drugo mjesto. Za nadati se je da će do kraja ipak i on osvojiti svoj cilj - peto mjesto u generalnom plasmanu.

Letjelice nad Vojvodinom kruže svakoga dana, a mjesta prinudnog slijetanja sve je više: Mošorin, Novo Miloševo, Čenej, Bačko Petrovo Selo...

Natjecatelji samo naprijed! Upoznajmo Vojvodinu da bi je više voljeli.

I mi smo krenuli u marketing!

NAGRADNA IGRA „ŽIGA”

na strani 8.

Zbog nedostatka novca

Festivala na Paliću neće biti!

Ovogodišnji Međunarodni filmski festival na Paliću neće biti odražen jer organizatorima nije doznačena obećana svota novca od republičkog Ministarstva kulture, sažeto bi glasila informacija o ovome, najblaže rečeno, skandalu.

Subotičani su se s ovim nesvakidašnjim činom prvi puta upoznali preko vijesti u prijestolničkom listu "Naša borba" s beogradske konferencije za tisak Blaže Perovića na kojoj je izjavio, ispred izvršnog producenta - subotičkog Otvorenog sveučilišta - da potrebna visina sredstava za održavanje Festivala od 600.000 dinara nije doznačena, pa se stoga Festival ove godine na Paliću neće održati! Isti je ovo ponovio i na konferenciji za tisak u Subotici dva dana kasnije.

Ovaj festival, koji je za samo četiri godine svojega postojanja postao jedan od najrenomiranijih u zemlji, što je i ove godine potvrđivalo najavljen vrlo kvalitetan program i dolazak eminentnih filmskih redatelja iz svijeta, tako je samo postao još jedan u nizu pokazatelja kako se beogradske institucije vlasti iz oblasti kulture odnose spram Subotice. Naime, ključni je problem u tome što je, u ranijem dogovoru inače potvrđeno, grad Subotica i republičko Ministarstvo kulture trebalo da sudjeluju u financiranju ove manifestacije s novčanim priložima iste visine, a samo je Općina svoju obvezu ispunila, tj. uplatila je iznos u visini od 140.000 dinara, dok Ministarstvo dva i pol tjedna prije početka to nije učinilo. Stoviše, po riječima Perovića, cijeli posljednji mjesec organizatori nisu mogli stupiti niti telefonom u kontakt s običnim činovnikom u Ministarstvu!

- Godinama osjećamo odbojnost prema Subotici i naporima koja lokalna samouprava čini na planu kulture od strane resornog Ministarstva. To se dokazalo i ovim postupkom jer je samo Subotica uplatila obećanja sredstva - izjavio je tim povodom gradonačelnik József Kasza, te dodao da će se bez obzira na ovu "pauzu" Festival i nadalje održavati, a za ovu godinu kao "nadomjestak" bit će u isto vrijeme održana na paličkoj Ljetnjoj pozornici smotra filmova za mlade, koju će prirediti "Subotica film".

(t. ž.)

Kuća

Kelebija daleka i sama.
Mada znam put, poznajem cestu,
ni progoni mi nisu tuđi.
Točak još pamti biciklističku stazu.
A ćutim da više na Kelebiju
tako stići neću.
Ostaju uspomene, poezija
i po koja nenapisana riječ.
Kelebija daleka i sama.
U meni praznina nemirno spava.

Vojislav Sekelj

P o e t i k a   s l a m e

Kada kažemo slama za mnoge su prve asocijacije mutne, neodredene, neobavezujuće. Mada za većinu, napose za one s duljim pamćenjem, slama je iskonska radost, prisno vezana za djetinjstvo, kada su čudnom, neopisivom i neuhvatljivom dragošću čekali trenutak da netko od starijih unese slamu u sobu za Badnju večer. S njom su božićni blagdani dobivali dimenziju bajkovite nevinosti. Uz prisustvo slame i na slami bivamo nekako svi jednako važni i djeca i odrasli, odnosno bivamo jednako isti. Kroz tu istost poistovjećivali smo se s dobrim. Životni problemi, koje samo dijete može shvatiti, ne i pojmiti (shvatiti, jer je dijete u biti umjetnik, a umjetnik u biti dijete), za starije u prisustvu slame postaju lako rješivi. To nesvjesno poistovjećivanje djece kroz slamu s radošću života i zrelošću djetinjstva, imaginarno ih kroz igru suočava s osnovnim pitanjima bitisanja, koje ih kasnije u životu kroz razne oblike prati. Što je to tako, možda se krije u racionalnom ponašanju odraslih pri pomenu slame, jer je njihova prva pomisao i velika briga u riječi - Vatra!

Kako, kada i zašto postaje slama!?

Mada je proces dug u vrijeme guvna bio i mukotrpan, on je u biti za slamu bolan, jer je prijelaz trenutačan. Zrnevlje se odvaja od klasa, klas od stabljike, koju smo još na njivi skupa zvali žito. Znači, slama u hipu (kao i pljeva) postaje to što jest: slama, ali za razliku od zrna ne zna zašto. Neopravdano i na planu značenja i u ravni simbola lišena je bića.

A tog jutra, dok se u prizmi rose prelamao u duginim bojama poj ševe, vodio se čudan i nemoćan dijalog;

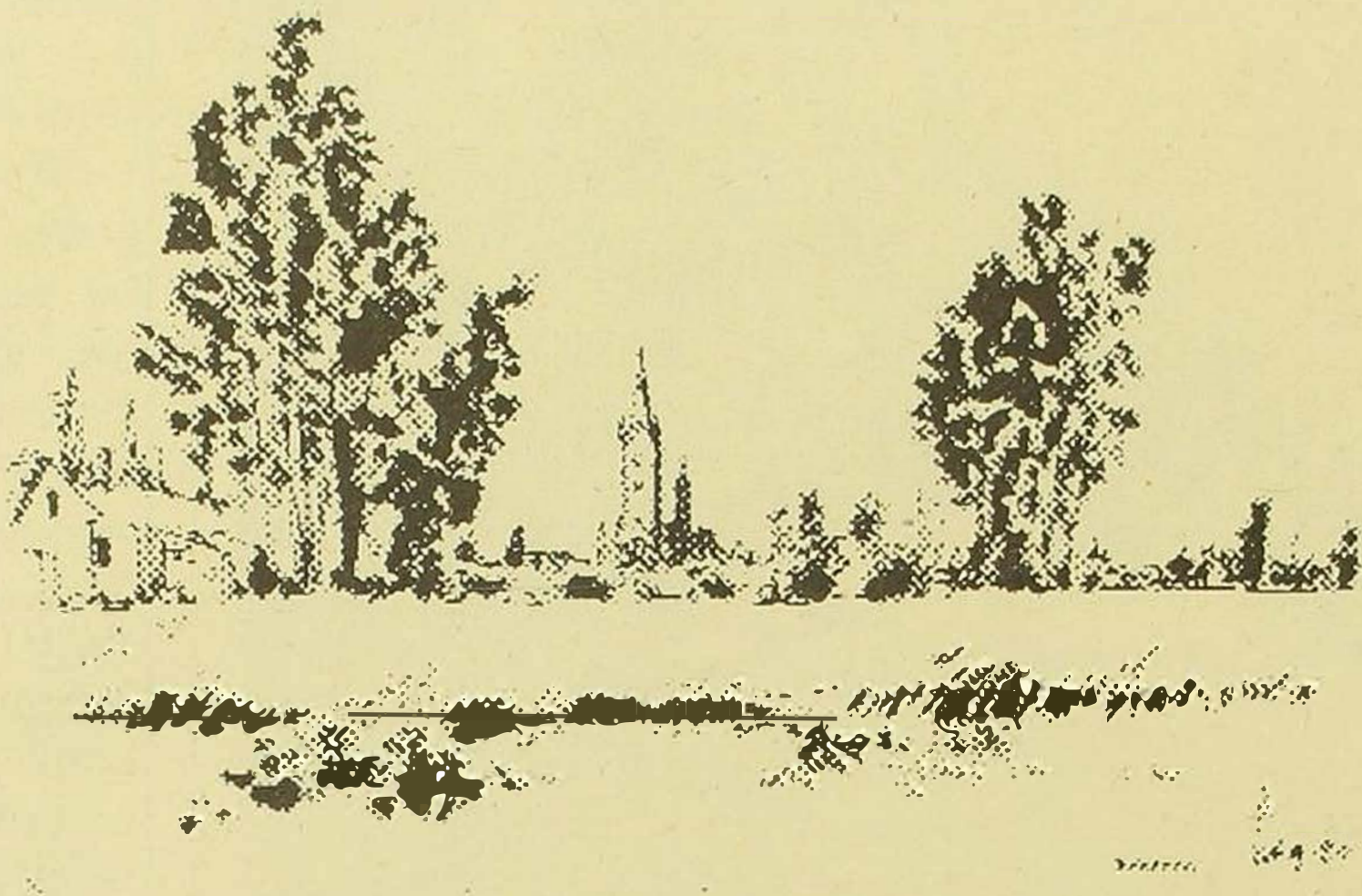
Na natjecanju risara u Kecelu: Ekipa "Dužijance I" najbolja

U mađarskom gradiću Kecel 6. srpnja održan je Državni žetelački festival. U veoma jakoj konkurenciji sudjelovalo je 19 ekipa iz Mađarske i inozemstva. Prvo mjesto osvojila je tavankutska ekipa "Dužijanica I" u sastavu Ivan Gedović, Josip Zubelić i Emera Poljaković, dok je ekipa "Dužijance II" iz Male Bosne u sastavu Stipan Kujundžić, Klara Kujundžić i Slađana Moravčić osvojila šesto mjesto.

Ekipama čestitamo na uspjehu i želimo da danas također postignu zapažene rezultate.

(v. i.)

mala drama između zrnevlja i onog nečeg što će ubrzo postati slama. Tko je htio, znao i umio dijalog se mogao čuti u pravilnom ritmičkom otkivanju kose. Dok je klas radosno opetovala, risaru šaptao, da, da, požuri! Zrnevlje svjesno svoje važnosti i istovjetne pobjede života nad smrću u činu samog umiranja, ponavljalo je to za svakim otkosom; vezalo se za postojanje, trajanje i trpljenje. Stabljika koja će postati a ne biti slama, uplašena svoje trenutačnosti, lišena prava na prolaznost, kao buduća slama, molila je tiho, opirala se nemoćno, oštroj ivici čelika rekla: nemoj, ne, ne, ne još

Ilustracije u ovom broju: Géza Sötét

sada. Između da i ne dugo se odigravala drama, uz vrijedne ruke risara i risaruša.

A onda je drami došao kraj.

Dogodio se Tavankut i slamarke. Poslije ovog događaja slama je našla sebe. Danas kada kažemo ili čujemo slama (riječ je o našoj bačkoj slami) pred očima se pojavi Tavankut i slike od slame. Zahvaljujući slamarkama slama je izgubila dimenziju prolaznosti, smrtnosti, traje u prostoru i biva u vremenu i to kroz jedan vrlo složen estetski modus vivendi. Sada slama, još kao žito na njivi, sanja i žuri da postane slika i nema razloga da risaru kaže: ne, a kosi nemoj, nego im rado i sama kad to još i nije, kroz znojave zamahe tijela i žuljevite ruke risara govori da, da, brže, brže. Ako su stariji slamu vezali za riječ vatra iz osjećaja straha, tavankutske slamarke su u paru riječi slama - vatra otkrili njenu bit, otkrili su slami dušu, pokazujući da na ovome svijetu svatko biće ima smislenu snagu i pravo postojanja kroz ljepotu, samo ako ga dotakne dobrota i oplemeni ljudska ruka.

Slama se ovdje ne pokazuje kao puki likovni materijal, recimo kao glina, ona se "iskazuje" u poetiziranoj formi bića koje simbolizira i sintetizira elemente: život, smrt, lijepo, rad, plodnost, igra, radanje, skladnost, ljubav,

tajnost, umješnost... Riječju: čitavu pitomost i pitkost Bačke.

I tako, od pletenja užadi, preko perlica, dragocjenih dužijanskih kruna, razne plastike, rađaju se (ne kažem stvaraju) slike od slame. Motivi pitomi i široki: đeram, salaš, pijetli, kola, kolo, konji... sve do apstraktne slike od slame koja može predstavljati strnište.

Poetika slame rukama i maštom tavankutskih slamarki dopunjuje svijet umjetnosti na obaški način; obogaćuje život za doživljaj koji se "doživljava" kao miris zemlje. Slika od slame ograničena ramom; okačena o zid, koji kada je na njemu ništa ne ozidiva, nego služi da se ljepota u trajanju neprestano rađa, a zid kroz sliku od slame diše i sigurnije se u tlo ukorenjuje, ostvarujući prirodni, neposredni dodir slame i zemlje, osobito ako je zid od nabijanice!

Sada možda zrno zavidi što nije slama, ali tome nisu krive tavankutske slamarke. O politici ne sad, ne bar ovom prigodom.

Na kraju, ono što me je podstaklo da o slami i slamarkama napišem više nego što i sam znam.

Dolazeći jednog ljeta u Tavankut iz pravca Subotice biciklom, doživio sam miris zemlje, miris pun slika iz ranog djetinjstva. Kroz nepokošene žitne njive iznad kojih je u daljini, kao stari pastir bdio toranj tavankutske crkve, poput velikog klasa, koji pazi, opominje i zrnevlje čuva i nadu daje, očekivao sam da između talasanja mora u moru, dok zrnevlje ljubomorno između sebe zdvaja bit kruha, tarane, sjemena, čujem zvona. Umjesto da bronca o broncu bronca, čuo sam ševu sa lijeve strane. Eto, taj poj ševe, slamom oslamljen, poslužio mi je da napišem nešto o slami, nešto o slamarkama.

Vojislav Sekelj

Žig broj 52
Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo“
Adresa uredništva: Subotica
Preradovićeveva 4
Telefon: (024) 22-927
Osnivač i glavni i odgovorni urednik:
Vojislav Sekelj
Zamjenik glavnog i odgovornog
urednika: Tomislav Žigmanov
Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan
Rudinski, Nela Skenderović, Dragan
Vidaković
Korektor: Mirko Kopunović
Tehnički urednik: Ivan Hegediš
Tisak: „Globus“, Subotica
List je registriran kod
Ministarstva za informisanje
Republike Srbije pod brojem 1620 od
25. travnja 1994. godine
„Žig“ izlazi svake druge subote
Žiro račun: 46600-678-7-3551

Cena pšenice odgovarajuća — po Uredbi

Savezna vlada je utvrdila zaštitnu cenu pšenice ovogodišnjeg roda bez većeg obrazloženja. Utvrdene su cene za tri klase, mada se se na području Vojvodine primenjavati cena od 0,90 dinara za 1 kg pšenice. Postalo je uobičajeno da Vlada, bez obzira kako se ona zvala, ne saopštava proizvođačima i kupcima poljoprivrednih proizvoda zašto je baš to ona prava cena, nego se jednostavno saopšti da je kod utvrđivanja cena odlučivala na bazi očekivanih prinosa, troškova proizvodnje i odnosa ponude i potražnje na domaćem tržištu.

Vlada je donela i Uredbu o naturalnoj razmeni kojom je utvrđeno da se naturalna razmena vrši na bazi: gorivo D2 - za 1 litra treba dati 2,5 kg pšenice; za 1 kg mineralnog đubriva KAN treba dati 0,75 kg pšenice; za 1 kg UREA 1 kg pšenice; za 1 kg NPK đubriva 1,15 kg pšenice; za 1 kg ribljeg brašna 5 kg pšenice; a za 1 kg sojine sačme 2,20 kg pšenice. Ukoliko ne bude tržišnih viškova pšenice, mineralno đubrivo i semenska pšenica moći će da se kupe po paritetima utvrdjenim naturalnom razmenom.

Uredbom o prometu pšenice utvrdene su i cene kombajniranja. Za kombajniranje bez baliranja slame naturalno se plaća 350 kg, a sa baliranjem slame 400 kg merkantilne pšenice po hektaru.

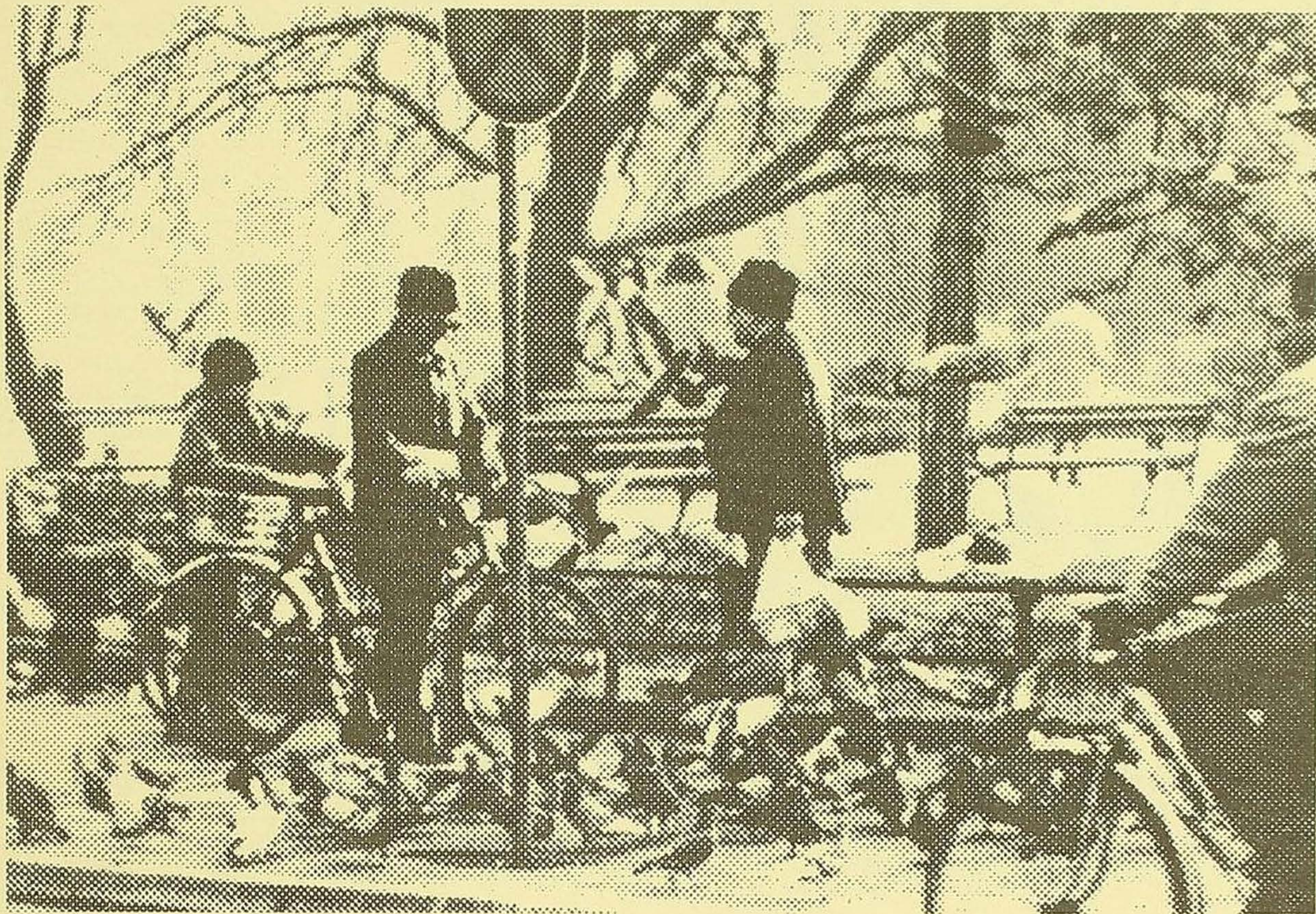
Pšenicom se mogu izmiriti i sve poreske obaveze.

Zabranjeno je da se merkantilna pšenica koristi za proizvodnju stočne hrane, ishranu stoke i živine, a semenska pšenica se ne sme koristiti za ishranu ljudi.

Za one koji ne prihvataju naturalnu razmenu, pšenica će se plaćati u tri rate i to: do 31. avgusta 40%, do kraja septembra

30% i do kraja oktobra 30%.

Ovo vam je, gospodo zemljoradnici, zdravo za gotovo. Svidalo se to vama ili ne. Da je to za vas dobro i mnogo bolje nego ranije uveravaju vas mnogi putem mas-medija. Na TV ekranima ovih dana gledate kako se žetva odvija bez problema. Prinosi su, istina, znatno niži nego što su predviđeni, kada se Uredba o ceni pšenice donosila, ali

Ukoliko želimo golubove prehraniti, od izvoza žita ništa

je još uvek sve za zemljoradnike bolje nego ranijih godina. Između ostalih, u to vas uveravaju ministri za poljoprivredu, koji su se ne tako davno izjašnjavali da nam je poljoprivreda u očajnom stanju i da se u poljoprivredi onako više ne može, da je poljoprivreda iznela teret nepravdanih sankcija i održala kakav-takav nivo standarda građana.

Zemljoradnici, vi niste niti pitani koja je to odgovarajuća cena za pšenicu ovogodišnjeg roda. A šta bi i bili pitani, kada je vaše da sejete, a ko će žnjeti to nije vašastvar.

Predloge cena, na bazi kompletnih analiza dalo je Udruženje poljoprivrednih proiz-

vodača Jugoslavije. Ta analiza kaže da je od setve, sa predviđenim troškovima žetve, ulaganje 5.270 dinara po hektaru. Ukoliko bi prinos pšenice bio oko tri i po tone po hektaru, po rečima Božidara Delovića, direktora ovog Udruženja, cena koštanja, bez akumulacije, bila bi 1,50 dinara za 1 kg. Slično mišljenje je i u Zadružnom savezu Vojvodine, gde je na sednici Izvršnog odbora

utvrđeno da bi najniža cena trebala da bude ne niža od 1,32 dinara. Predsednica ovog udruženja Ljiljana Vasić smatra da bi se tom cenom obezbedila i akumulacija od 25%. Nezavisni sindikat zemljoradnika Srbije utvrdio je da ovogodišnja cena pšenice ne sme biti niža od 1,25 dinara, ali bez akumulacije. Ovo su utvrdili stručnjaci Agroekonomske komisija Nezavisnog sindikata zemljoradnika Srbije. Izvršno veće Pokrajine je svojevremeno zatražilo od Vlade Republike Srbije da kod Savezne vlade insistira na donošenju korigovanih zaštitnih cena

ovogodišnjeg roda, polazeći od realnih troškova ulaganja u proizvodnju, veoma teško stanje poljoprivrede i stanja na tržištu pšenice.

Onaj, ili oni koji su donosili Uredbu, malo ili nikako se nisu osvrtnali na čvrste analize onih koje su trebali uvažavati, pa sada imamo situaciju da pšenica nije dovoljno rodila, da ju je sredio trodnevni toplotni udar, da zemljoradnici veliki deo roda zadržavaju za svoje potrebe. Ali činjenica da su uslovi iz Uredbe neodgovarajući nikako se ne priznaje. Ovakva cena pšenice sigurno će imati odraza i na narednu setvu.

Mr Ivan Rudinski

Adaptacija Narodnog pozorišta - Népszínház

Ristić ruši i gradi bez dozvole

"U današnje vreme ne može se dugoročno planirati. Ja pristanak da se ova zgrada ruši neću dati!" Ove riječi subotičkog gradonačelnika Józsefa Kasze u potpunosti i znakovito određuju u kakvom nam je stanju država. To da se u današnje vrijeme ne može dugoročno, pa ni kratkoročno, planirati govori o totalnom kolapsu društva i o tome gdje smo danas, s onima koji nam obećavaju korak u XXI. stoljeće, stigli.

Dilemu: izgraditi novu dvoranu i pristupiti rekonstrukciji cjelokupnog objekta zbog neodgovornog ponašanja Ministarstva kulture, Upravni odbor Narodnog pozorišta - Népszínháza razriješio je odlukom o adaptaciji i rekonstrukciji dvorane, a radove će financirati sukladno s raspoloživim finansijskim sredstvima Skupština općina Subotica.

I tako, vraćamo se ponovno na početak kada je na pritisak Ljubiše Ristića neko ministarstvo imalo puno povjerenje u njegov projekt i donijelo odluku da je dvorana

nepodesna i "opasna" za kazališne predstave i tako dalo zeleno svjetlo da se cijeli objekt devastira i uništi i od kulturnog spomenika u središtu grada napravi ruglo. Sada, zaljuljujući nonšalantnom odnosu Ministarstva kulture, sve treba vratiti tek do razine kako je i bilo. Potrošit će se novac, a za deset godina ponovno ćemo govoriti o zgradi. No, tada će valjda doći vrijeme da će se moći dugoročno planirati. A nadamo se da će i Ministarstvo kulture imati više razumijevanja za kulturu. Dotle će Ljubiša Ristić graditi i rušiti. Podizat će on neke korinthske stubove, samo više ne ipred kina "Jadran" nego duž cijelog korzoa. Jer, da smo rečenom ministarstvu predložili da se platani posijeku na korzou i namjesto njih posade betonski stupovi, Ministarstvo kulture bi našlo i vremena i novca da se to učini.

No, Ristić je Ristić, a kazalište je u julu i onako prazno.

Subotica je gladna pravilnih kazališnih predstava i zbog toga je rekonstrukcija i adaptacija dvorane nužno potrebna kako kulturna javnost ne bi zaboravila što je to kazalište.

(b. c.)

Položaj nezavisnih lokalnih medija Problemi su opće mjesto

U organizaciji Savjeta za informiranje Srpskog pokreta obnove, na čijem je čelu republički zastupnik Aleksandar

što mogu uništiti globalne medije" za što su primjer "Borba" i Nezavisna televizija "Studio B", Milan Božić, član

Kuda dalje? - nezavisni lokalni mediji u Srbiji

Čotrić 29. je lipnja u Beogradu održana tribina pod nazivom "Položaj nezavisnih lokalnih medija: problemi i perspektive" na kojoj su sudjelovali predstavnici redakcija desetak listova iz "unutrašnjosti" ("Onogošt" iz Nikšića, "Novi Pančevac", "Vranjske", "Borske novine", "Smederevac", "Kraljevačke novine", "Zapisi" iz Čačka, "Sinhiro" iz Stare Pazove, te subotički "Žig").

Ukazujući značaj uloge lokalnih medija u društvima u tranziciji, zbog činjenice da oni "osvajaju ostrva slobode i time pokazuju da se i u manjima sredinama ona može ostvarivati, ali da vlast ne može ovladati njima kao

predsjedništva SPO i savezni zastupnik, na samome je početku dao glavnu smjernicu za razgovor: na koji bi se način ove novine mogle institucionalno organizirati. Drugi uvodničar, Tomislav Jeremić, također član predsjedništva SPO, istaknuo je da živimo u državi koja "ima pelcer Albanije pod vlašću Envera Hodže pre 10 godina" te dodao da živimo u jednom kolektivnom stanju "ludačkog uverenja" prema kojemu smo uvijek mi u pravu. U takvoj situaciji nezavisne novine rade na istom poslu kao demokratska oporba: demokratizaciji i europeizaciji našeg društva. Međutim, taj posao nije lak.

O tome svjedoči i ono što se čulo od predstavnika nezavisnih medija iz "unutrašnjosti". Jer, veliki, čak neprimjereni, problemi s vlašću opće je mjesto sviju redakcija. To potkrepljuju, recimo, sljedeći momenti: u tijeku je desetak postupaka pred sudskim vlastima protiv novinara ili vlasnika ovih listova. Nadalje, pored uobičajenih smetnji u vidu uskraćivanja informacija ili zabrani prisustva sjednicama, bilo je i prijetnji smrću, policijskih saslušanja, provala u redakciju, pretres kuće urednika kao što je bio slučaj s urednikom čačanskog "Zapisa"... Doajen nezavisnog novinarstva, barem što se lokalnih medija tiče, Đorđe Zajkić, vlasnik, glavni i odgovorni urednik "Novog Pančevca", ukazao je i na činjenicu da ni oporbene partije u Srbiji, osobito njihovi općinski odbori, nemaju razumijevanja za položaj, a napose značaj utjecaja lokalnih nezavisnih medija. "To su najbolje shvatili socijalisti. Uticaj lokalne štampe veći je od uticaja prestoničkih medija. Naravno, izuzev televizije, i zato oni žele da nas na svaki način marginalizuju", rekao je Zajkić i dodao da nema ozbiljnije podrške od oporbenih stranaka, što je bilo za očekivati.

Sumirajući zaključke skupa, Jeremić je rekao:

- Generalno gledano, naša je podrška apsolutna. Međutim, pitanje je kako vam pomoći? Mi smo opoziciona stranka i naše mogućnosti su male, ali ni one nisu iskorištene. Na raspoložanju smo vam po bilo kom pitanju.

Kao prvi korak je najavljen besplatno pravno zastupanje njihovih uglednih odvjetnika (Milan Miković, Borivoj Borović...) za sve sudske procese.

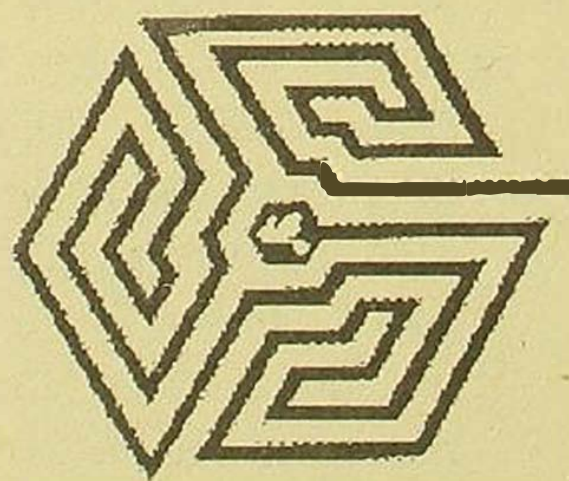
(t. ž.)

Pokret prerastao u stranku Predstoji borba za vlast

Za naše prilike neobičnom, ali zato izuzetno uspješnom promocijom, koja je održana na Otvorenom sveučilištu u petak 5. srpnja, predstavljena je "nova" politička stranka u Subotici. Zapravo, riječ je o transformiranju Građanskog pokreta "Golubovi Subotice" u klasičnu političku stranku pod novim nazivom: Savez građana Subotice. To je učinjeno, po riječima Slavka Paraća, prvoga predsjednika SGS-a, stoga što je bila nužna promjena forme organizacije kako bi se postigao glavni politički cilj: "na izborima osvojiti većinu u Skupštini opštine, ili, u najmanju ruku, imati toliko odbornika da se bez njih ne mogu doneti odluke koje su od interesa za sve građane, za grad i opštinu kao celinu".

Tekstom na "video komentaru",

kojim je započeta promocija, "Druga Subotica - Más Szabadka", iznijeti su osnovi političke platforme SGS-a: saniranje nepovjerenja između lokalne i

republičke vlasti, "konesualna, a ne stranačka demokratija", neovisna i profesionalna sredstva javnog informiranja, vjerska tolerancija, stvaranje mogućnosti za samopotvrđivanje svih nacionalnih zajednica, pravedna socijalna politika, podsticaji za razvoj poljoprivrede, stabilan mirovinski fond, jaka lokalna samouprava...

Na promociji Saveza građana Subotice bilo je prisutno pedesetak

Subotičana, te predstavnici sljedećih političkih stranaka: Građanskog saveza Srbije (dopredsjednik Milan Paunović), Socijaldemokratske unije (Vera Marković i Rade Veljanovski), Lige socijaldemokrata Vojvodine (Mile Isakov, predsjednik Savjeta), Jugoslavenske udružene ljevice (Zoltán Petković iz Općinskog odbora), Srpskog pokreta obnove (Đuro Vucelić, predsjednik OO), Bunevačko-šokačke stranke (Nikola Babić, predsjednik), Demokratske stranke (Zoran Stantić, dopredsjednik OO), Savezne stranke Jugoslavena (Stane Žitnik, dopredsjednik), Saveza vojvodanskih Mađara (István Pásztor, predsjednik OO) i Nezavisnog sindikata zemljoradnika Vojvodine (Ivan Rudinski, predsjednik subotičkog kluba).

(t. ž.)

Briga starih za budućnost Peticijom do povratka fakulteta

Na osnovu prijedloga učenika Učiteljske škole koji su diplomirali prije 50 godina u Subotici, a koji su se susreli u subotu 6. srpnja u Vijećnici Gradske kuće, pokrenuta je inicijativa za prikupljanje potpisa za "vraćanje" Učiteljskog fakulteta iz Sombora u Suboticu, koji je prije nekoliko godina premješten iz Subotice u Sombor. Ovaj neprirodni čin osobito se negativno odrazio na obrazovanje učitelja na mađarskom jeziku, jer je Subotica grad ka kome gravitiraju vojvodanski Mađari. Naime, prošle je godine upisalo ovaj studij tek desetak budućih učitelja Madara, a za nekoliko godina u mirovinu odlazi, po riječima Józsefa Kasze, dvije do tri tisuće učitelja. Kao organizatori ove široke akcije pojavili su se Metodčki centar i Udruženje pedagoga iz Subotice, a očekuje se i priključenje Saveza pedagoga iz Novog Sada.

- Od 15. srpnja do 15. kolovoza bit će otvorena mjesta za prikupljanje potpisa u skupštinskim prostorijama u općinama gdje su na vlasti mađarske stranke, a planira se da cijela akcija traje do 31. rujna. Imamo namjeru biti prisutni i u najmanjim selima gdje ima mađarskog življa, a to je prije svega područje u južnom Banatu, što ćemo učiniti preko tamošnjih učitelja. Pored toga, za ovu akciju tražimo potporu i većinskog naroda koji su demokratski opredijeljeni, a osobito od demokratskih partija, koje traže suradnju sa Savezom vojvodanskih Mađara, da pokažu koliko su spremni za suradnju. Nakon prikupljanja potpisa, namjera nam je predati ih ministru prosvjete i Elisabeth Rehn - rekao je József Kasza.

(t. ž.)

Priopćenje OO Demokratske
stranke

Napokon prostorije za rad

Posle više neuspelih pokušaja da dobije svoju kancelariju, odnosno odgovarajući prostor, za stranačko delovanje na teritoriji opštine Subotica, Opštinska organizacija Demokratske stranke konačno je uspela da se useli u svoj prostor, koji se nalazi u Novoj zgradi Opštine, Trg Lazara Nešića br. 1, soba 88/VII, tel. 26 112, lokal 269.

Ovim putem obavještavamo sve prijatelje, simpatizere i naše stare članove stranke da nam se u što skorije vreme jave.

Ujedno obavještavamo i građane Subotice da su DS i SPO formirali demokratsku koaliciju pod nazivom "zajedno".

OO DS Subotica, za predsednika Zoran Stantić

Ugled političara među Mađarima József Kasza — bez premca

U istraživačkom projektu pod nazivom "Nacionalno-politička struktura svijesti vojvodanskih Mađara" od ispitanika je također traženo da procijene ugled pojedinih mađarskih političara u Vojvodini. Naime, ispitanicima je ponuđen spisak imena političara, a uz svako od njih ponuđeni su sljedeći modaliteti odgovora: 1.) Ima mali ugled; 2.) Ima srednji ugled; 3.) Ima veliki ugled; 4.) Ne mogu procijeniti i 5.) Nije mi poznat.

Anketiranjem je obuhvaćeno 1.862 ispitanika mađarske nacionalnosti u Vojvodini - Subotica (naselja: Čantavir, Hajdukovo, Bački Vinograd, Kelebija, Palić i Mali Radanovac, te mjesne zajednice Kertvaroš, Peščara, Zorka i Novi grad), Potisje (naselja: Ada, Kanjiža, Senta i okolna sela), te tzv. dijaspora (naselja: Bečej, Novi Kneževac, Kula, Kupusina i Temerin).

Ekkluzivno za dvotjednik "Žig" dajemo u javnost rang listu ugleda mađarskih političara u Vojvodini među pripadnicima mađarskog naroda.

Uvjerljivo na prvom mjestu popularnosti nalazi se predsjednik Saveza vojvodanskih Mađara i gradonačelnik Subotice József Kasza - čak 42,8% građana mađarske nacionalnosti u Vojvodini je odgovorilo da on "ima veliki ugled". Slijedi Mihály Szecsei koji ima veliki ugled kod 25,8% ispitanika, zatim Sándor Páll kod 25,2%, András Agoston kod 23,6%, Tibor Várady kod 21,8%, Csaba Sepsey kod 19%, Imre Kern kod 17,9%, János Vékás kod 14,4%, Gábor Kudlik kod 7,8%, Sándor Hódi kod 7,8%, Gábor Tóth Horti kod 5,9%, a Endre Huszágh kod svega 5,3% ispitanika. Kao što vidimo, Szecsei, Páll i Agoston izjednačeni su glede popularnosti među vojvodanskim Mađarima. Zanimljiv je razmjerno visok ugled Tibora Váradyia, politički angažiranog sveučilišnog profesora, koji već nekoliko godina živi i radi u Budimpešti.

Zanimalo nas je nadalje: postoji li određena povezanost između ugleda

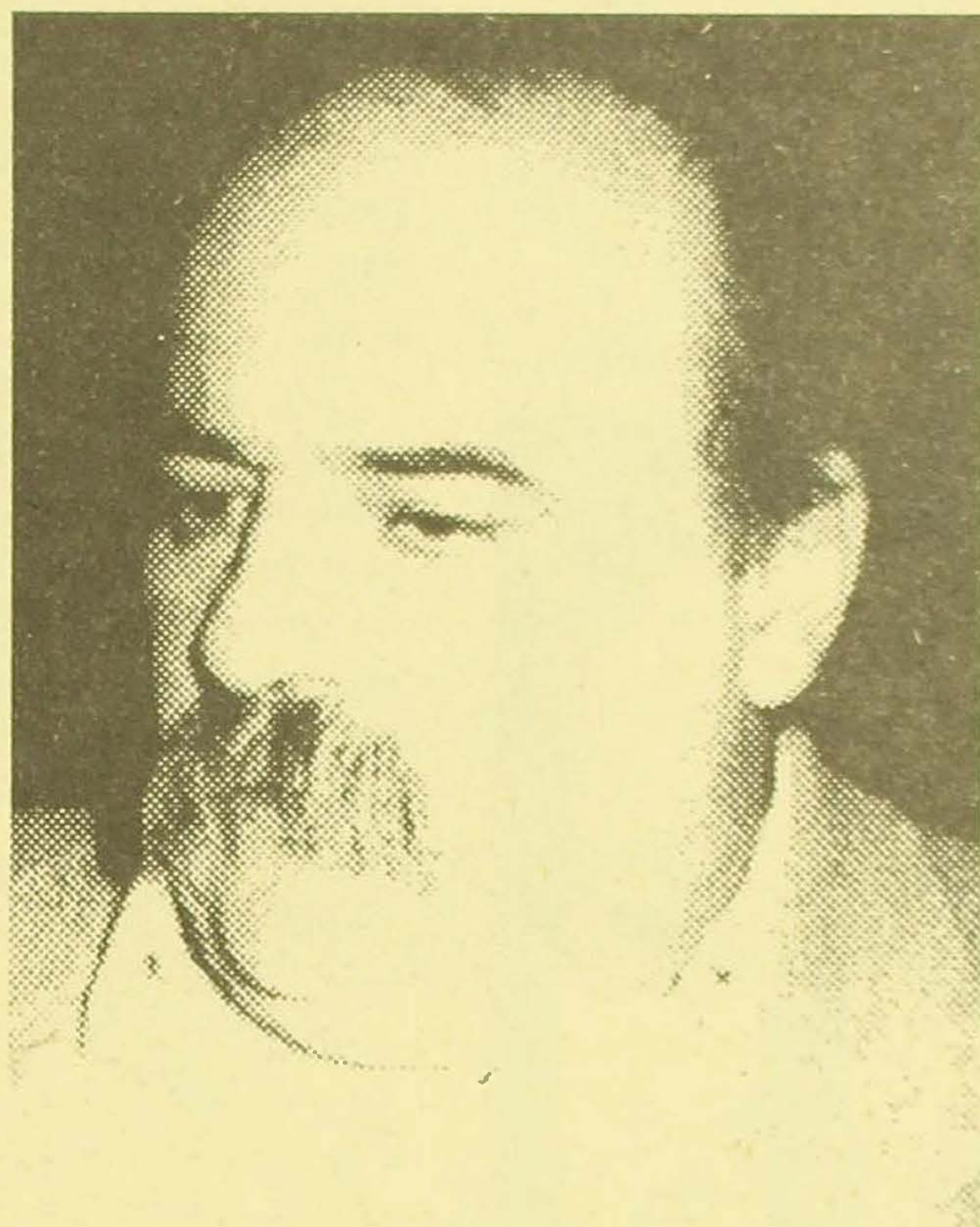
pojedinih političara i potencijalnog glasovauja za Demokratsku zajednicu vojvodanskih Mađara (DZVM) ili za Savez vojvodanskih Mađara (SVM), odnosno je li politički ugled u funkciji stranačke preferencije?

Ispitanici koji će glasovati za DZVM u 70,1% slučajeva smatraju da András Agoston "ima veliki ugled", dok

o njemu tako misli svega 19,4% ispitanika koji će glasovati za SVM. Sándor Páll ima veliki ugled kod 75,7% simpatizera DZVM, a kod simpatizera SVM 34,4%. Vidimo da u slučaju Agostona postoji znatno veća korespondencija između ugleda i stranačke preferencije nego li u slučaju Pálla koji ima znatno veći ugled kod simpatizera SVM nego li to ima Agoston.

József Kasza ima veliki ugled kod 73,3% simpatizera SVM, a kod simpatizera DZVM u čak 56,6% slučajeva. Mihály Szecsei ima veliki ugled kod 60% simpatizera SVM, ali isto toliko i kod simpatizera DZVM. Tibor Várady uživa veliki ugled kod 50% simpatizera SVM i kod 44,4% simpatizera DZVM.

Na osnovu iznijetih povezanosti između ugleda političara i stranačkih opredjeljenja možemo vidjeti da je ona znatno jača kada su u pitanju lideri DZVM. Drugim riječima, oni koji će glasovati za DZVM ujedno daleko više vrednuju lidere DZVM. Međutim, lideri Saveza vojvodanskih Mađara uživaju podjednako veliki ugled i kod onih građana koji će glasovati za SVM, kao i kod onih koji će glasovati za DZVM. Očito je da Kasza, Szecsei i Várady uživaju velik ugled kod Mađara u Vojvodini uglavnom neovisno od toga je li riječ o simpatizerima SVM ili DZVM. Osobito je zanimljiv "slučaj" Józsefa Kasze koji je među vojvodanskim Mađarima izgleda postao zasebna politička "institucija", imajući naravno na umu ugled koji među njima uživa.

Najugledniji: József Kasza

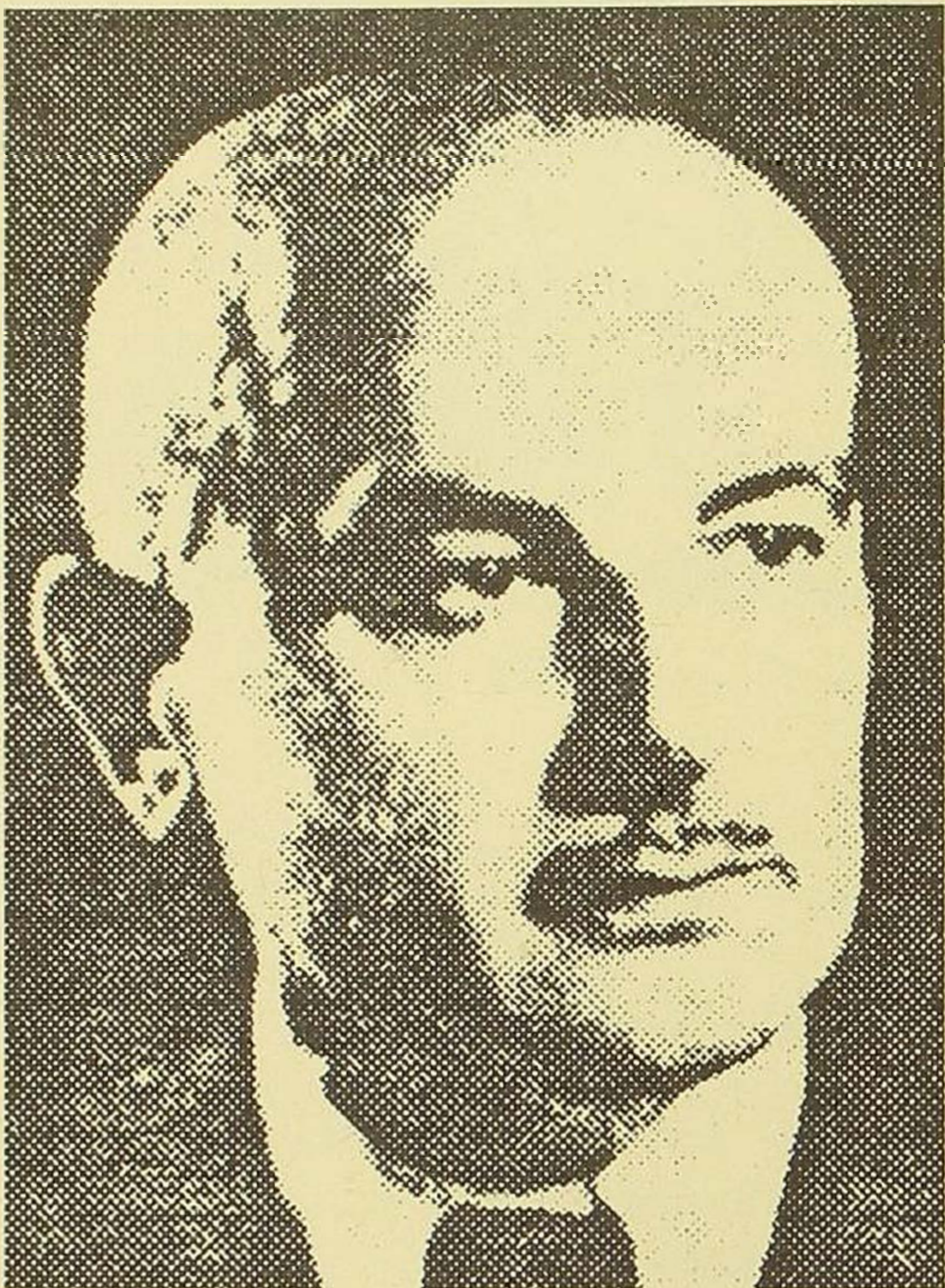

Spomen-večer Ivana Malagurskog Tanara

U okviru proslave jubileja 100 godina postojanja crkve sv. Roka Odbor za proslavu u suradnji s Institutom "Ivan Antunović" priredio je 5. srpnja ove godine u dvorani HKC "Bunjevačko kolo" spomen-večer na Ivana Malagurskog Tanara.

Poslije pozdrava domaćina, župnika vlč. Andrije Anišića i predsjedavajućeg Predsjedništva Instituta "Ivan Antunović" vlč. Andrije Kopilovića, Ive Prčić, mlađi, pročitao je svoje predavanje "Ivan Malagurski Tanar (1895 - 1947) (u povodu stote obljetnice rođenja i pedesete obljetnice smrti)".

Prikazao je njegov životni put i rad. Rođen je 18. veljače 1895. u Subotici

Ivan Malagurski Tanar

u obitelji Franje i Mare Đukić. Poslije završene osnovne škole u Baji i više pedagoške akademije u Zagrebu bio je profesor u subotičkoj građanskoj školi do 1929. godine. Svojim kulturnim radom izazvao je nepovjerenje vlasti i premješten je u Užice. Nakon godinu dana dao je ostavku i vratio se u Suboticu, gdje je nastavio svoj kulturni rad u svim bunjevačkim hrvatskim društvima. Može se s pravom reći da je bio čvrsta i glavna okosnica cjelokupnog prosvjetnog i kulturnog rada u nas u to vrijeme.

Tanarova djelatnost bila je svestrana. Veliku djelatnost posvetio je svom književnom radu. Za ilustraciju njegovog pjesničkog stvaranja Dušica Jurić i Đurđica Malagurski recitirale su Tanarove pjesme: "Za uspomenu", "Miroljubu", "Danici", "Bunjevko sestro". Najveće i najvažnije književno djelo Ivana Malagurskog je povijesna drama "Tri stoljeća", koju je napisao za proslavu 250. obljetnice seobe veće grupe Bunjevaca u Suboticu. Drama je prikazana u okviru te proslave 15. kolovoza 1936. godine u izvedbi kazališnih dobrovoljaca u dvorani Narodnog

pozorišta u Subotici. U drami je autor uspješno povezo tri stoljeća naše daljnje i bliže povijesti, ističući njene glavne nosioce. U prvom i drugom činu nosioci radnje su Vidakovići, Sučići i franjevci. Radnja se događa u starom zavičaju. U trećem činu prikazan je preporodni i prosvjetiteljski rad Ivana Antunovića, koji posjećuje bunjevačke salaše i upozorava na opake mane koje sve više razaraju bunjevačke obitelji. U četvrtom činu prikazano je svečano raspoloženje povijesnog dana, 10. studenoga 1918. godine, kad su omladinci iznijeli hrvatski stijeg na toranj subotičke Gradske kuće. Neosporni vođa Bunjevaca tih dana bio je župnik sv. Roka Blaško Rajić.

Da se gosti na ovoj spomen-večeri barem malo upoznaju s ljepotom ove povijesne drame, Ivan Piuković je govorio monolog fra Rude u drugom činu na izvoru rijeke Bune, tog tužnog dana rastanka od starog zavičaja. Iz trećeg čina u izvedbi Zvonimira Kujundžića čuli su što je Ivan Antunović rekao kad je posjetio salaš Bartula i Bare Vidaković: "Ako Bunjevci ovako nastave, neće daleko stignit, jel nemaju dice".

Poslije predavanja I. Prčića, Tanarova kćerka Ida Stantić Malagurski zahvalila je organizatorima što su se tako lijepom priredbom sjetili Ivana Malagurskog. Zatim su Tome Malagurski, Albe Rudinski, s. Fides Vidaković i Jakov Kopilović iznijeli svoja draga sjećanja. Iz njihovog toplog i iskrenog pričanja vidjelo se da je Tanar bio velik čovjek koji je ljude prijateljski primao i njegova kuća uvijek je bila puna kao malo kulturno središte.

Na kraju je župnik vlč. Andrija Anišić zahvalio svima koji su pomogli uspjehu ove svečanosti na spomen Ivana Malagurskog velikog i zaslužnog našeg kulturnog radnika.

Bela Gabrić

Palićke ljetne kazališne večeri "Balet, kao kruna igre duha telom"

Kad je prvi put zazvao misao "Pruži mi ruku, Terpsihora" upućenu boici plesa i jednoj od devet Zeusovih kćeri, čovjek je samo slutio gdje igra završava. U igri u kojoj je povijest svijeta sažeta u prajeziku plesa, život se bori, nadmeće, pobjeđuje, biva poražen, a Terpsihora kao da govori: "...u meni hiljade ratnika, slave život i umiru, u meni strasti viteza, nose moju sudbinu." Prvi dio baletske večeri u izvedbi plesnog ansambla SNP iz Novog Sada počeo je predstavom "Pruži mi ruku, Terpsihora" radene na podlozi Vangelisove glazbe. Koreografiju i režiju potpisao je Vladimir Logunov, scenografiju Boris Maksimović, a kostimografiju Jasna Petrović Badnjarević. Drugi dio predstave pod nazivom "Predsmrtna ljubavna igra" na glazbu Stevana Divjakovića logično se nastavlja na prvi. Isti je koreograf i redatelj izvukao jednu pluhu koju ljubav i smrt poimaju iznad kategorija dobra i zla. Kroz poeziju predstave provlači se najbitnija misao: dok se ne upoznaju oba njena lica, njena se igra ne može shvatiti. Duhovni kontekst priče označen je divnom scenografijom i kostimografijom. Zvona na sceni simboliziraju jednu sakralnu protegu priče. S Terpsihorom započeti ples razvija se na dva kolosijeka koji su isto tako bliski i isto toliko daleki kao što su ljubav i smrt. Ta druga, naravna protega potkrijepljena je poetskim tekstom Simona Grabovca i Vladimira Logunova. Maske, kao dio kostimografije kojima se lice otkriva i skriva, pokazuju jednakost ljudi i istovjetnost njihovih težnji, ali lice smrti uvijek ima individualni žig. Kad se skinu sve maske, čovjek je najbliži ljubavi jer je najslobodniji. "...jer mi smo samo list i ta kora (velika smrt, nutrina svakog stvora) plod je oko kojeg sve se kreće" (Rilke). Predstava izvedena na drugim Palićkim ljetnim kazališnim večerima 29. lipnja čini sponu zbilje i mašte. Zrecima velike igre Terpsihora je pružila ruku.

Nela Skenderović

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra Splet klasike i tradicije

U okviru "Dužijance '96" 28. lipnja održan je u velikoj vijećnici Gradske kuće koncert Subotičkog tamburaškog orkestra. U prvom dijelu ovoga, možemo slobodno reći, tradicionalnog "dužijaničkog" koncerta orkestar je, pod ravnanjem Zorana Mulića, izveo "Koncertno bunjevačko kolo" Pere Tumbasa Haje, "Vojvodansku igru br. 1" Makse Popova, Saint Siensov "Labud", sa solo dionicom koju je na čelu izveo Vojislav Temunović, zatim valcer iz baleta "Labuđe jezero" P. I. Čajkovskog, uvertiru za "Figarov pir" W. A. Mozarta, te "Mugur mugurel" Zorana Mulića, sa solom na primu koga je briljantno izveo Stipan Jaramazović, umjetnički rukovodilac Subotičkog tamburaškog orkestra. Prvi dio koncerta završen je splotom "Kad zaigra srce u primaša", u kojemu je solo dionice na primu izvrsno odsvirao Darko Vukov, nadareni svirač mlade plejade tamburaša. U drugom dijelu, u kojemu su bili izvedeni kolaži glazbe iz narodne tradicije, nastupila je pjevačica Merima Njgomir, prva dama narodne glazbe, koja je veoma uspješno izvela pjesme mahom iz njezinoga klasičnoga repertoara.

Ujedno, ovaj je koncert, kao i niz drugih u ovoj godini, održan i u okviru proslave 20 godina rada i postojanja ovog nadaleko čuvenog orkestra.

Marin Kopilović

Pravnički kutak

Međunarodno kazneno pravo (IV.)

Ratni zločini protiv
civilnog stanovništva

Već je ranije istaknuto da se pod ratnim zločinima podrazumijevaju razni oblici nečovječnog postupanja kojima se krše pravila i običaji vođenja rata. Ratni zločini su podrobno pravno razrađeni u četiri ženevske konvencije iz 1949. godine, te u dopunskim protokolima iz 1978. S obzirom na to prema čemu su izvršena, postoji više kaznenih djela ratnih zločina - protiv civilnog stanovništva, protiv ranjenika i bolesnika i protiv ratnih zarobljenika.

U optužnicama Haškog suda daleko su najzastupljeniji ratni zločini protiv civilnog stanovništva. U inkriminiranju ovih teških kaznenih djela, nacionalna zakonodavstva su, uz stanovite modifikacije, preuzela rješenja iz međunarodnih dokumenata.

Prema Krivičnom zakonu SRJ izvršilac ratnog zločina protiv civilnog stanovništva je onaj tko naredi ili izvrši neko od navedenih djela:

- napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posledicu smrt, tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi;

- napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo;

- ubistva, mučenja, nečovječna postupanja prema civilnom stanovništvu, te biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda telesnog integriteta ili zdravlja;

- raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarnodnjavanje ili prevođenje na drugu veru;

- prisiljavanje na prostituciju ili silovanja;

- primenjivanje mera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje;

- prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obavještajnoj službi ili administraciji;

- prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmerno velike kontribucije i reikvizicije, smanjenje vrednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca;

- napad na objekte posebno zaštićene međunarodnim pravom i objekte i postrojenja sa opasnom snagom kao što su brane, nasipi i nuklearne elektrane;

- pogađanje bez izbora cilja civilnih objekata koji su pod posebnom zaštitom međunarodnog prava, nebranjanih mesta i demilitarizovanih zona;

- dugotrajno i velikih razmera oštećenje prirodne okoline koje može štetiti zdravlju ili opstanku stanovništva.

Predviđena kazna je zatvor od pet do petnaest godina, ili zatvor od dvadeset godina.

Poseban oblik kaznenog djela čini onaj tko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije, kao okupator naredi ili izvrši preseljenje dijelova svog civilnog stanovništva na okupirani teritorij. Za ovo je zapriječena kazna zatvora od pet do petnaest godina.

Iz penzionerske beležnice

Cilj opravdava sredstvo...

Ja jesam već stariji čovek, ali još imam vremena da neke stvari u svom životu korenito izmenim. Moram, konačno, sebi postaviti neki cilj i taj cilj ostvariti. Jednostavno, vreme je da postanem - neko. Važan neko. Jer, takav (važan neko) još nikad nisam bio. Sad mi se pruža prilika. Kad ću, ako neću sad?

Zašto da ne postanem važan neko; zašto da propustim ovu jedinstvenu priliku kad, uglavnom, ispunjavam sve potrebne uslove? Kao na primer: ja nikad nisam bio (a nisam ni sada) čovek neke velike pameti. Pre bi se moglo reći da je moja pamet - osrednja. Možda i ispod toga. Ali, to je dobro; to je moj plus! Jer, baš to, ta osrednjost traži se od kandidata za tog, važnog nekog. Znači, već u startu prvi uslov ispunjavam (više nego) sto odsto!

Idemo dalje. Ne mogu se baš pohvaliti da sam u svom životu uradio nešto valjano i korisno. Ali, zato, jesam bogme, ponekad naškodilo nekim ljudima. I ženama. I lagao sam, varao.

Doduše, nikad to nisam činio planski i namerno (priznajem, to mi je minus!), već više onako usput. U prolazu. Ali, sada, s obzirom na postavljeni cilj, ubuduće moram sve to činiti sistematičnije, sa više osmišljenosti. I - s predumišljajem. Moram sve to (škoditi, lagati, varati) dovesti do najvećeg mogućeg stepena perfekcije! Ako to uspem (a hoću), ispunio sam i drugi uslov potreban da bih postao taj važan neko.

Ipak, možda ovaj uslov neću ispuniti baš stopostotno (hendikepiran sam zbog svoje ranije naivnosti), ali, imam ja viška postotaka iz onog prvog uslova. Pa jedno na drugo...

Dakle, preostaje mi da ispunim još jedan, treći uslov. Zapravo, taj uslov već ispunjavam. Priznajem, malo mi je nezgodno (zbog vaš, ne zbog mene)

zbog onog što ću vam sada reći. Ali, reći ću: počeo sam da verujem u jednog drugog, novog Boga! To je onaj Bog što ga svakog dana (non-stop) vidamo, slušamo, ili slušamo o Njemu. Istina, taj novi Bog ništa vredno nije stvorio. Ali, to je stvar nečije subjektivne procene. I propagande. A ono što On ume lepo da priča? To, ništa?

Još kažu: ovaj Novi nije ispunio nijedno svoje obećanje. Nema taj čovek, - tj. Bog - vremena. Sad ima važnija posla. Biće i to. Dogle, treba bezrezervno (kao ja) verovati u Njega!

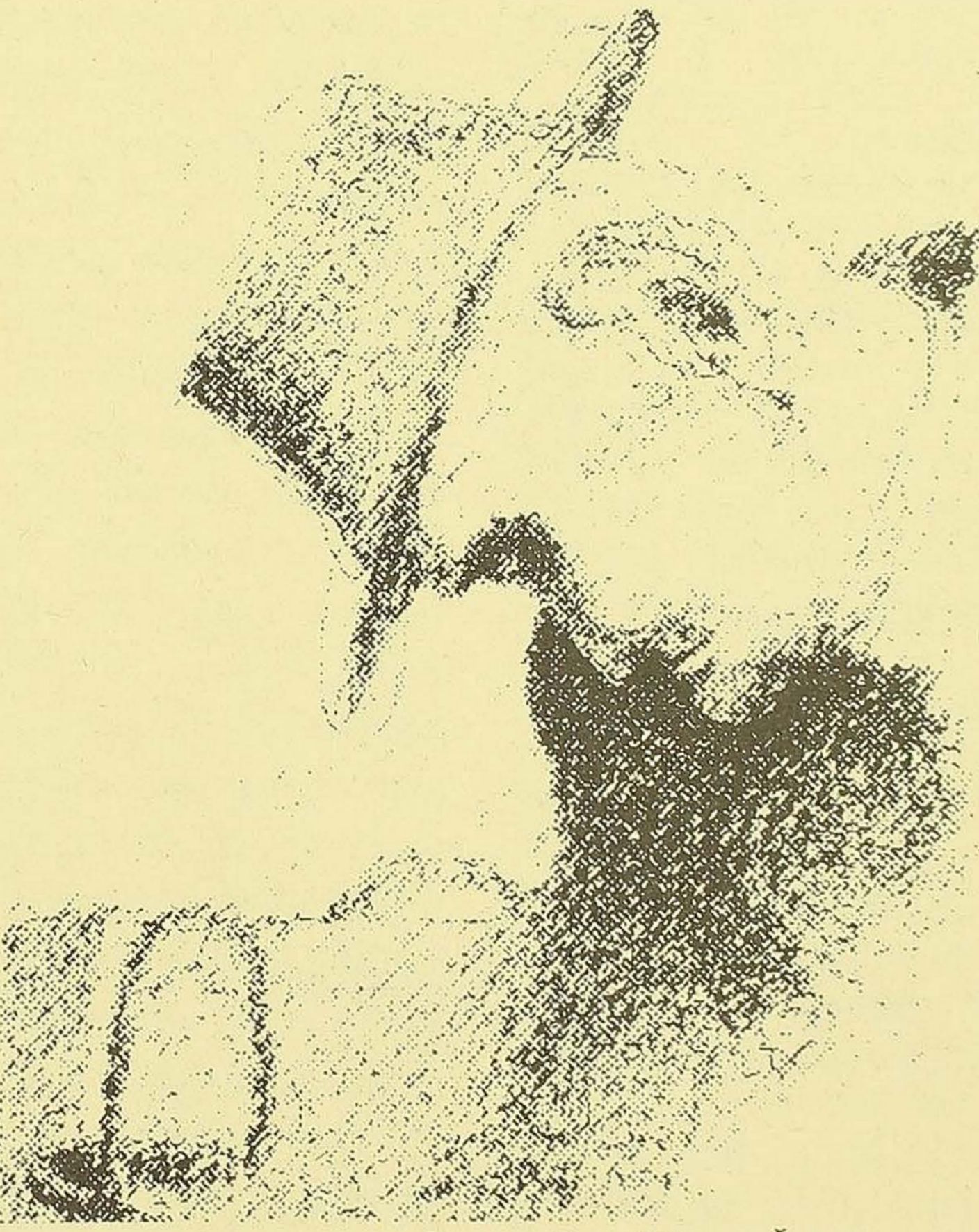
Važno je: meni, ipak, niko sada ne može reći da sam, nedajbože, postao - bezbožnik. Još važnije: ispunio sam i ovaj treći uslov. E, sad, vreme je da

vam otkrijem taj moj famozni cilj; da vam otkrijem šta to zapravo hoću da postanem. Odgovor je do zla boga banalan: želim, hoću i postaću - poslanik u Parlamentu! Zašto da ne, kad ispunjavam sve one uslove? Jer, Parlament, to je mesto sa koga do mile volje mogu škoditi bližnjima (i daljnjima); mogu lagati,

varati - nekažnjeno!

Tamo, u Parlamentu, pridružiću se svojim kolegama (koji takođe ispunjavaju pomenute uslove) i nama zajedno - uz veru u ovog Novog - niko ništa neće moći. A mi ćemo drugima moći - sve. Baš kao što je to do sada bio slučaj. A ja ću, konačno (!) postati - neko. Važan.

Marko Subotički

Ilustracija: Stipan Šabić

Hermelin

Modna kuća Subotica

Tel/fax: 024/42-404

Tel: 024/23-866

Slaven Bačić: "Povelje slobodnih kraljevskih gradova..." (IX.)

Gradska uprava

Najvišu vlast u Novom Sadu, Somboru i Subotici predstavljao je Magistrat, sastavljen od trinaest senatora, od kojih je jedan dve godine vršio funkciju sudije. Članom Magistrata postajalo se putem izbora od strane građana. Sudija i senatori su morali biti sposobne i dostojne osobe. U gradski Magistrat su mogli ući samo rimokatolici u Subotici, odn. pravoslavci, grkokatolici i rimokatolici u Novom Sadu i Somboru, s tim da je za posljednja dva grada rečeno još i da se članovi Magistrata biraju sine discrimine religionis. Izborne sednice su se trebale održavati svake godine tačno određenog dana (u Somboru i Novom Sadu 24. aprila - na Jurjevo, a u Subotici 15. oktobra - na dan svete Terezije). Članovi Magistrata su birani doživotno i nisu mogli biti udaljeni sa položaja bez odluke vladara. Gradski činovnici i ostalo pomoćno osoblje su primani u službu na isti način i po istim kriterijumima kao i članovi Magistrata.

Ključna ličnost u svakom Magistratu je bio sudija, koji je onda zvan birovom. Njegova funkcija nije samo sudska, već je on bio prvi čovek grada, koji je svojom sveukupnom aktivnošću usmeravao delatnost Magistrata i celokupne gradske uprave.

Izbor članova Magistrata je vršila Izabrana opština sastavljena od 60 doživotno izabranih članova, koji su predstavljali celokupno građanstvo slobodnog grada.

O razlozima zbog kojih su pripadnici gradske uprave mogli biti pripadnici tačno određenih veroispovesti, već smo govorili.

Zanimljiv je, međutim, problem bročjanog učešća pojedinih konfesija u novosadskom i somborskom Magistratu, jer Povelje ništa ne govore o ovakvoj srazmeri. Ovo pitanje je rešeno sporazumom između predstavnika katoličke i pravoslavne veroispovesti, sklopljenom u oba grada u predvečerje elibertacije, kojima je predviđen paritetni sastav Magistrata i naizmeničnost u izboru sudije. Ova toler-

antna i moglo bi se reći čak demokratska načela alternacije i pariteta su, i pored izvesnih teškoća, poštovana od strane katoličkih i pravoslavnih gradskih dužnosnika.

U slučaju Marija Tereziopolisa, odredba o zabrani učešća ne-rimokatolika u gradskom Magistratu je prekršena već 1786. godine kada je, pod uticajem Patenta o toleranciji (1781), za senatora izabran prvi pripadnik pravoslavne vere, Jovan Popović. Četvrt stoleća kasnije, 1812. godine, u subotičkom Magistratu je bilo tri Srbina.

Pripadnicima ne-rimokatoličke veroispovesti u Subotici su takođe samo nakratko bila zatvorena vrata i Izabranog građanstva, jer su već 1786. godine, kao rezultat Edikta o toleranciji, primljeni prvi pravoslavni građani u ovaj gradski organ (šest građana).

U pogledu konfesionalne pripadnosti činovnika u Subotici, vrlo su značajni popisi iz 1779. godine u kojem su navedeni znamenitiji pravoslavni stanovnici i doseljenici u Marija Tereziopolisu koji nisu primljeni u građanstvo. U jednom od ovih spiskova su navedena zanimanja uglednih pravoslavnih stanovnika, pa se pored sveštenika, trgovaca, plemića, zanatlija i drugih uglednika, nalaze i gradski činovnici Arsenije Dimitrijević, kao pijačni nadzornik (tada zvan vašarbirovom) i Zaharije Zvekić, nadzornik gradske straže (u ono doba nazivan stražmešterom). To znači da je pravoslavno stanovništvo već u doba donošenja elibertacione Povelje, a protivno njenim odredbama, bilo birano za gradske činovnike. Kasnije je broj pravoslavnih činovnika u subotičkoj gradskoj upravi rastao, što je bilo naročito izraženo nakon donošenja Patenta o toleranciji, te su činovnička zvanja bila dostupna svim sposobnim i dostojnim osobama bez obzira na veroispovest.

Nagradna igra "Žiga":

KUPANJE NA KRKU I LIJET

IZNAD SUBOTIČKOG JEZGRA

U povodu 50. broja izlaženja lista odlučili smo se uvesti nagradnu igru čitateljima.

Glavna nagrada dva sedmodnevna ljetovnja na Krku. Zatim još dvadeset nagrada, među kojima: desetminutni lijet sportskim zrakoplovom iznad Subotice, skok padobranom, umjetničke slike, knjige, komplet udžbenika za osnovce, školska torba, dvije večere, zimnica...

Vaš zadatak je da kupone iz bro-

jeva 50, 51 i 52 u kuverti s Vašim osnovnim podacima i odgovorima na pitanja dostavite na adresu "Žig", Preradovićeve 4, 24.000 Subotica, Vojvodina, Jugoslavia, najkasnije do 31. srpnja.

Pitanje: Koliko je grešaka u „Žigu” bilo do sada? P. S. Točni su svi odgovori iznad 100.

Kupon 52
Odgovor:

Upoznajmo Bibliju (VI.)

Biblija je inspirirana, bogoduha

Crkva smatra Bibliju Božjom knjigom, Božjom porukom, Božjom riječju. Biblija je napisana pod izuzetnim Božjim zahvatom, snagom Božjeg Duha "koji je govorio po procima". Taj se Božji zahvat naziva inspiracija ili nadahnuće. Najljepši stavak u tom čitamo u samom Svetom pismu, u drugoj poslanici Timoteju (3,16): "Sve je pismo bogoduho", to jest Duhom Božjim nadahnuto.

Treba spomenuti da su ljudi oduvijek u svakom umotvoru, u svakom umjetničkom djelu gledali na neki način odsjev i odraz Božjega uma. Knjiga, osobito umjetnička, smatrana je Božjim darom. Njezin "poietes" (kako su ga zvali Grci) ili "poeta" latinski - to jest autor, tvorac knjige - smatrao se inspiriranim, "bogoduhim", a njegovo djelo bogodanim.

Kada govorimo o inspiraciji ili nadahnuću Biblije, onda želimo reći da je Bog bio osobito prisutan i djelatan u nastanku svetih knjiga. Uz njihove ljudske autore, on je njihov pravi autor.

Odakle to Crkva vjeruje? Odatle što su takvom smatrali Bibliju oni koji su Crkvi - u sili Božjih djela - bili učitelji: Krist i apostoli. Osobito Isus Krist, Sin Božji, njezin Tvorac i jedin-stveni Učitelj kojemu je Otac silnim djelima, a osobito uskrsnućem posvjedočio i potvrdio svaku riječ i djelo, kako to zbori sv. Petar na prve Duhove (Djela 2,22 i 32). Isus Krist se sam pozivao na Sveto pismo kao na Božju riječ za koju jamči Duh Sveti, Duh istine. Zar nije David - reče on - govorio o Duhu (Mt 22,43)? Uostalom, Crkva je osvjedočena da je i ona od samog Krista primila Duha. Bog joj je to posvjedočio silnim djelima koja se i u njoj događaju. I zato je svijesna da i sama u Duhu Svetom može prepoznati Duha u svetim knjigama i prosuditi koje su knjige Božjim Duhom napisane, inspirirane. U tom smislu piše Pavao: "Cijelo je pismo THEOPNEUSTOS, to jest Bogom je nadahnuto i Boga "diše" (2 Tim 3,16).

Bonaventura Duda

Zanimljiva matematika

1.) Odlazeći na letjelu bačo se vozio brzinom od 39 km na sat. U povratku mu je brzina bila 20 km na sat. Kolika je njegova prosečna brzina kretanja?

2.) Na stolu se nalazi čašica sa rakijom i čaša sa vodom. Sipamo rakiju u vodu, a zatim dobijenu mešavinu vratimo u čašicu sa rakijom do početnog nivoa. Čega ima više: vode u rakiji ili rakije u vodi?

Rešenja iz prošlog broja:

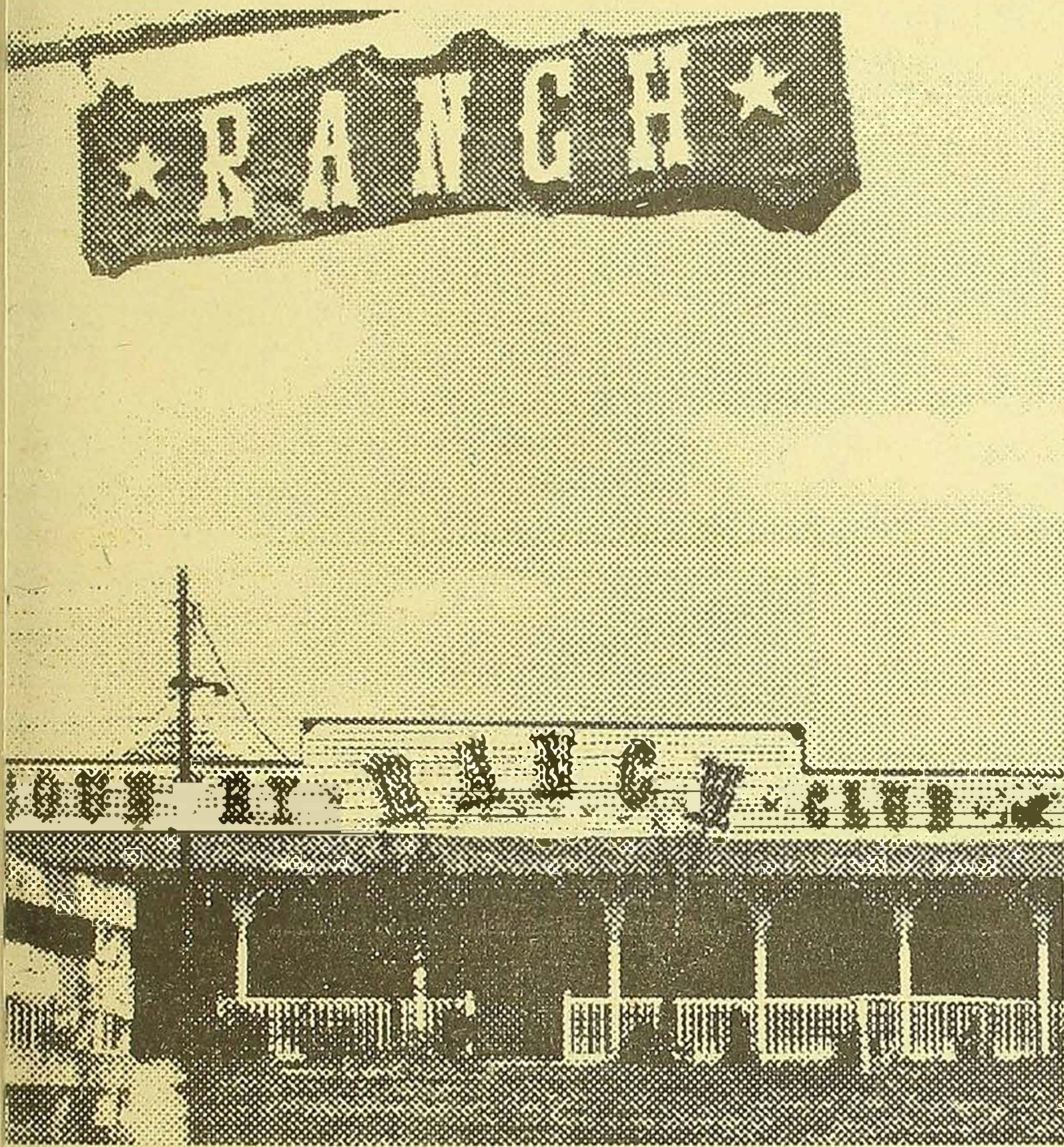
- 1.) 3
- 2.) 4

Ranch" na sjeveru Bačke

Na ulazu u grad, kraj somborske apije, podignut je jedinstveni objekt ove naše krajeve. Privatnom inicijativom i ljubavlju prema Divljem zapadu, Blaško Temunović i Geza Bašić Palković "podigli" su u Subotici prvi pravi country club pod nazivom "Ranch", postajući tako pioniri country kulture na sjeveru Bačke.

Preciznije rečeno, za sve one koji žele posjetiti ovo izuzetno mjesto, "Ranch" se nalazi na Sivačkom putu br. 100, otprilike stotinu metara od nadaleko poznatog subotičkog buvljaka.

"Ranch"- istinski ugodaj Divljeg zapada

Nakon posjeta poznatog subotičkog buvljaka. Nakon posjeta i doživljenog u samo jednoj noći, slobodno možemo ustvrditi da će "Country club Ranch" u svojoj bliskoj budućnosti predstavljati i jednu od turističkih atrakcija našeg grada.

Maštoviti domaćini ovog kaubojskog kutka trudili su se "pogoditi" i najmanji

detalj za potpuni užitak i doživljaj američkog Zapada. Ulaskom u veliki ograđeni koral, adaptiran za autentični parking na travi, posjetitelji izlaze iz stvarnosti kraja dvadesetog stoljeća, prelazeći u sfere romantične prošlosti.

Ranch na sjeveru Bačke, kao i svaka prava kaubojska građevina, ima veliki trem na kojem je postavljena terasa za sve ljubitelje svježeg zraka. Ulaskom kroz nezaobilazna saloonska vrata, zakoračujete u svijet ljudi koji su lagano živjeli, a brzo potezali svoje pištolje. Svaki detalj u enterijeru pažljivo je urađen sukladno s autentičnošću i željom za potpunom slikom idile Divljeg zapada. Lokal je urađen od masivnog rezbarenog drveta i plijeni svojom jednostavnošću na prvi pogled iza koje se krije izuzetna originalnost.

S vlasnicima "Rancha" proveli smo nekoliko trenutaka u prijatnom razgovoru, raspitujući se o nekim stajalištima njihova rada u budućnosti.

- Što se željelo postići s otvorenjem jednog ovakvog objekta?

- Prvenstveno, želja je bila da se predstavi nešto novo i jedinstveno u odnosu na lokale u gradu - koncizan je bio jedan od vlasnika Blaško

Temunović.

- Kakvi su Vam daljnji planovi?

- Nakon prvih koraka, organizacije živih "svirki", nameravamo svakog vikenda upriličiti svojevrstne kulturne događaje u kojima bi učestvovali izvodači širokog spektra, kao što su muzičke grupe, plesačice, kaskaderi...

Drugog vlasnika, Gezu Bašić Palkovića, upitali smo glede predivnih slika koje živopisno rese sve noseće zidove.

- Slike s motivima Divljeg zapada uradene su metodom dorade, tako da ostavljaju utisak autentične starine i kao takve doprinose oplemenjivanju enterijera - rekao je Geza

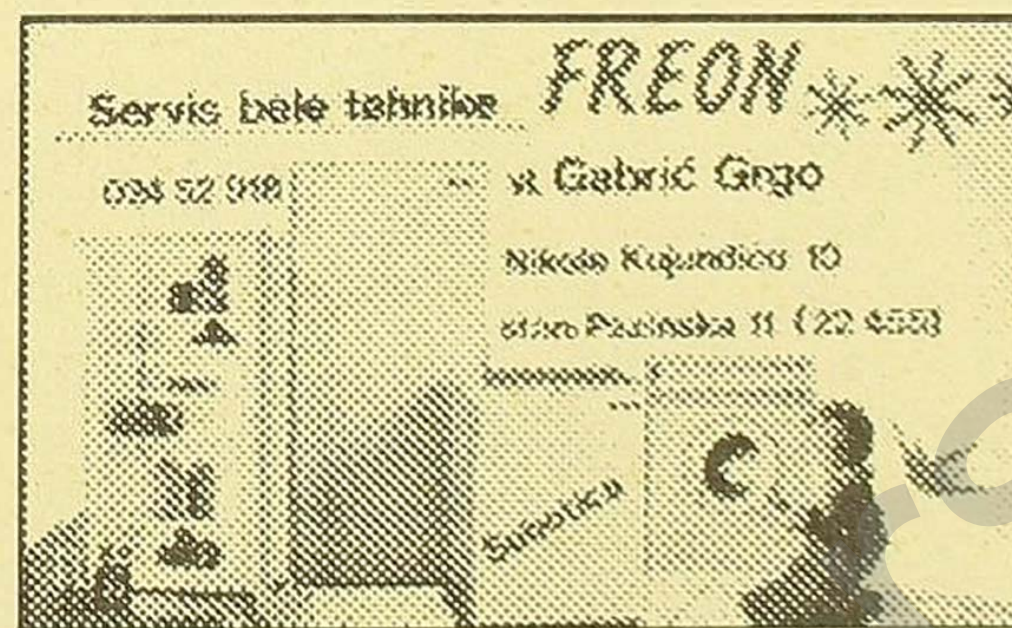
Posljednje pitanje, za kraj razgovora, postavili smo obojici vlasnika. Koja je poruka "Country cluba Ranch" našim sugradanima?

- Visoka kvaliteta i pouzdanost usluge, autentični doživljaj obojen prijatnom muzikom i obećanje da će se na ovom prvom ranču u našem kraju uvek nešto dešavati - obećali su zajednički.

Petar Garimed

Potpuna čar "kaubojske"

Glazbena podloga "Country cluba Ranch" je priča za sebe: autentična muzika zaljubljenika prerije, brzih revolvera i lijepih žena neraskidivo vas veže za potpuni doživljaj Divljeg zapada. U kombinaciji lijepih western slika koje rese zidove ovog zdanja i prigušenog zvuka bendža i violine, svaki ljubitelj ove kulture može se potpuno prepustiti čarima pomalo zaboravljene "kaubojske". Kada se svemu tome doda ono što je, u stvari, najvažnije kod svih ugostiteljskih objekata, bogata ponuda jela i pića, zaokružuje se cjelovita slika koja ovom idiličnom mjestu s pravom daruje epitet jedinstvenosti na ovim prostorima, a sigurno i mnogo, mnogo dalje širom ove naše ravnice.

Ženski kutak

Lepršavo u čipki i sandalama

Donedavno naglasak kod svih modnih dizajnera bili su detalji na prednjem dijelu tijela, dok to sada čini donji veš, više vrsta grudnjaka sa ili bez korpe. Ženstvenost je ovoga puta naglašena u predjelu zadnjeg dijela tijela. Naime, ovog ljeta u modi su lepršave haljine od lanenog materijala u svim duginim bojama kombinirane cvjetnim detaljima.

Haljine pripijene uz tijelo ne skrivaju "kvalitete" mladosti i ljepote nježnijeg spola. Potvrdu takvog stava daju i neskriveni pogledi radoznalih muškaraca...

Čipka kao važan detalj i ovog ljeta nalazi svoje mjesto u odjećama i radovima modnih dizajnera. Na svjetskim top modelima i raznim čuvenim modnim časopisima poput "Voga" čipka zauzima značajno mjesto. Na svilenim bluzama kratkih rukava ili onima crno-bijele kombinacije (klasična varijanta koja nikad ne izlazi iz mode!) nalazimo

je kao detalj ili osnovni materijal.

Čak se i sandalice sa slaganom petom danas nose s prevučenom radenom čipkom, koja čini veći dio njenog prednjeg dijela. U skladu sa sandalama, naravno, mora biti i tašna koju nalazimo po ekskluzivnijim buticima naših većih gradova, kod onih koji su ostali dosljedni izvoru mode ž Italiji. Za one s tanjim džepom ne ostaje drugo no da zavire u ormare "čuvarnih" bakica i sa sitnim prepravkama učine svoje.

Navedeni romantični stil koji preovladava, u biti, kao da se prkosno suprotstavlja modi tzv. "turbo-folka", koja uglavnom odgovara tinejdžerima u ritmu u kom oni žive. Mini suknje i kratke majice fluorescentnih boja, pamučne ili od najlona, fantastično opisuju "turbo generaciju". Klompice s kaišem hit su ovog ljeta - mladi ih rado nose, uz široke pantalone koje su postale tradicionalni dio garderobe mladih posljednjih godina.

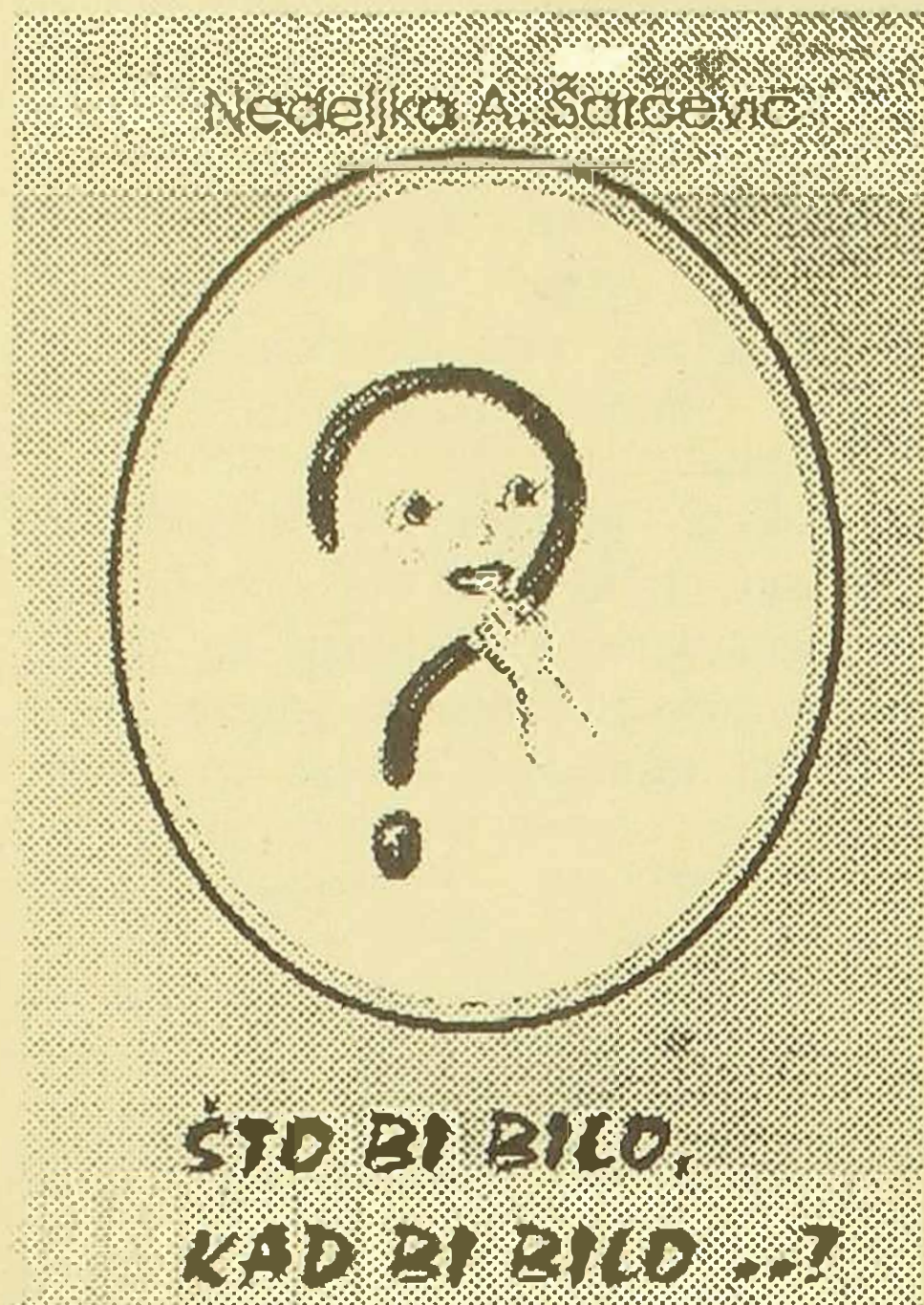
(d.)

Nova knjiga

Povratak u čari djetinjstva

Nedeljka A. Šarčević: "Što bi bilo,

kad bi bilo...?", Subotica 1995., naklada spisateljice

Nedavno se pojavila knjiga pjesama za djecu. Autor je gđa Nedeljka A. Šarčević. Dugo se pripremala ova knjiga. Svoju recenziju je profesor Bela Gabrić potpisao još prije dvije godine (22. travnja 1994.). Knjiga nosi datum izdanja: Subotica, 1995. Pojavila se sredinom ove godine. Mnoge prepreke je trebalo savladati, otkloniti (tisak, donatori, novčana sredstva). Ne zaboravimo: izdavač je sama autorica, gđa Šarčević. To joj je prva pohvala!

Rekao bih da knjiga ima dva dijela. U prvom dijelu su objavljene 34 pjesme s motivima prilagođenim djeci i njihovom interesiranju. Čitaju se pjesme o životinjama, poznanicima i prijateljima djece (koke i pijetlići, patkice, maca i kuca, žabice i rode, muhe i buhe, zeko i lane, vrapčići i mravi, te brzi noj). Vidimo svakodnevni život djeteta u obitelji (poslušno i lijeno dijete, dijete i slatkiši). Sve zgone i nezgone su poznate iz najranijeg dječjeg svijeta. U drugom dijelu zbirke je objavljeno 40 pitalica (s odgovorima na kraju). Sve se uklapa u jednu cjelinu, dobro komponiranu.

Uvodna pjesma je poruka autorice: "U srcu vam/ ljubav bila,/ da širite/ sjeme mira./ Čuvala vas/ dobra vila/ od navolja/ i zlih sila..."

Neću navoditi i citirati pjesme (u pitanju je prostor). U svojoj recenziji je Bela Gabrić sve lijepo proanalizirao.

No, ako bih morao birati pjesmu, izabrao bih "Pače" sa stihovima: "To je! To je!/ Moja majka/ najmilija...!/ Makar bila/ krivošija..." Koristim jedan citat iz recenzije: "Za sve pjesme u ovoj zbirci možemo reći da se u stihovima osjeća vedrina koja je djeci bliska. Ritam stihova je prilagođen sadržaju pojedinih pjesama i s njima predstavlja cjelinu, jer glatko teče u svojoj melodioznosti. U svom sadržaju ove pjesme su bliske djeci i zato treba izraziti želju da djeca budu vjerni i zadovoljni čitatelji ove pjesme Nedeljke A. Šarčević."

Davno sam u rukama imao, prelistavao i čitao dječju poeziju. Davne 1965. godine u biblioteci "Srpska književnost u sto knjiga" objavljena je knjiga "Dečja poezija srpska". Ili. U ediciji "Pet stoljeća hrvatske književnosti" objavljeno je 1991. godine tri knjige "Hrvatski dječji pisci".

Koliko znam, u hrvatskoj - bunjevačkoj književnosti nisu objavljene dječje pjesme. Tim je ova zbirka pjesama još vrednija! Ne mogu mimoći likovnu opremu knjige. Gđa Maja Bačlija K. je uspješno prilagodila likovne priloge sadržaju pjesama. Oni s tekstom sačinjavaju nerazdvojnu cjelinu. Djeca to vole!

Spominjem i donatore. Neću ih navoditi, ali spisak nam daje za pravo zaključiti da je moguće suradnja između stvaralaštva i privrede, između stvaralaštva i općinskih predstavnika, između stvaralaštva i udruženja građana.

Na kraju citat o autoru: "Život je njen prepun mašte kao cvijeća paličke bašte... Neka ova knjiga širom svijeta bude na radost svakog djeteta".

To i mi želimo autoru i knjizi!

Ivo Prčić, mladi

Krležijana

Vjekovna patnja

Narode robova, jadni nepismeni narode balkanski, koja je to krv što zvuči u našim žilama, i kakvo je to sree koje se steže u grlu, kada čovjek osjeća da je meso ovoga mesa, i da je živac ove blesave patnje koja traje i neće da stane vjekovima?

Miroslav Krleža, 1920.

PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I UNUTRAŠNJU TRGOVINU d.o.o.

Trg Oktobarske revolucije 37
SUBOTICA

Tel.: 024/25-004 direktor

Tel/fax: 024/26-719

Imenik rocka

The "Fleetwood Mac" - najveća i najuzbudljivija britanska blues grupa 60-ih i ranih 70-ih godina, osnovana 1967. godine, od ritam sekcije (John McVie - bas i Mick Fleetwood - bubnjevi i udaraljke) i Petera Greena (vokal, gitara i usna harmonika), grupe Johna Mayalla - "Bluesbreakers", postave koja je snimila možda najkvalitetniji Mayallov album - "Hard Road". Duša i lider grupe i na početku, a i kada su im se pridružila još dvojica gitarista - Jeremi Spencer (vokal, gitara i klavir) i Danny Kirwan (vokal i gitara) - bio je osećajni i nepogrešivi gitarista i pevač Peter Green (baum), čije su kompozicije ("Albatross", "Green Manalishi", "Oh, Well", "Black Magic Woman", "Man of The World") osigurale grupi veliki ugled i kod blues publike i kod muzičke kritike sklone progresivnom i eksperimentalnom rocku. Početkom 70-ih godina, Green, a potom i Spencer zbog duševnih poremećaja i religioznog misticizma, napuštaju sastav, i od tada pa do današnjeg dana, grupa se postepeno oporavlja, postajući početkom 80-ih (u stvari, već od 1977. i albuma "Rumours") velika pop-institucija, i seleći se definitivno u SAD. No, to više nije bio onaj stari, emocijama i bluesom zadojeni "Fleetwood Mac".

Probrana diskografija:

- "Peter Green-s Fleetwood Mac" (1967)
- "7936 Suoth Rhodes" (s američkim pijanistom Eddie Boydom, 1968)
- "Mr. Wonderful" (1968)
- "Pious Bird of a Good Omen²" (1969)
- "Biggest Thing Since Colossus" (s pijanistom Otis Spann) (1969)
- "In Chicago" (1969)
- "Then Play On" (1969)
- "Original Fleetwood Mac" (1971)
- "Rumours" (1977)
- Peter Green o solo:
  - "In The Skies" (1979)
- Jeremy Spencer o samostalno:
  - "Jeremy Spencer & the Children of God" (1972)
- Dany Kirwan o solo:
  - "Midnight in San Juan" (1976)
- Mick Fleetwood o samostalno:
  - "Visitor" (1981)

Robert Tilly

Gemini-commerce

Sto godina Olimpijskih igara Ideja sprovedena u djelo

Prve Olimpijske igre modernog doba održane su u Ateni od 6. do 15. travnja 1896. godine

Jedno ime u olimpijskom svijetu zacijelo nikada neće biti zaboravljeno. To je barun Pierre de Coubertin (Pjer de Kuberten) francuski pedagog, povjesničar i obnovitelj modernih olimpijskih igara i osnivač Međunarodnog olimpijskog komiteta (MOK).

Ambiciozni barun upoznao se sa sistemom tjelesnog odgoja u nizu zemalja, a posebno su ga oduševila spoznaja o antičkim olimpijadama. U posljednjem desetljeću prošloga stoljeća pala je odluka o obnavljanju olimpijskih igara na inicijativu Pierrea de Coubertina. Svoju ideju on je prvi put javno iznio 2. studenoga 1892. na jednom skupu Unije francuskih sportskih društava za atletiku. Na narednoj sjednici ove Unije (1. kolovoza 1893.) iznio je svoj prijedlog o obnavljanju olimpijskih igara, predlažući također da se organizira svjetski sportski kongres.

Unatoč otporima, koji su dobrim dijelom proizlazili ne samo iz nerazumijevanja ne same olimpijske ideje nego i biti samoga sporta, zakazan je svjetski sportski kongres. On je održan lipnja 1894., a trajao je 8 dana uz prisustvo oko 2.000 osoba. U radu je sudjelovalo 79 delegata (49 različitih nacionalnih sportskih saveza) iz 13 zemalja, a svoje predstavnike i pisma solidarnosti poslala je 21 zemlja. Na kongresu, koji je održan u velikom amfiteatru pariske Sorbone, donijete su dvije odluke od ogromnog značaja: prvo - zaključeno je da se igre obnove i prve održe u Ateni 1896. godine, a zatim svake četvrte godine u nekoj drugoj zemlji; drugo - osnovan je Međunarodni olimpijski komitet (MOK) od 15 članova (iz 12 zemalja) s predsjednikom Grkom Demetriosom Bicelasom i generalnim tajnikom Pierreom de Coubertinom, koji je kasnije, od 1896. do 1925. bio predsjednik MOK-a.

Većina odredaba, usvojenih na

ovom kongresu, važe i danas: da se igre održavaju svake četvrte godine, da u natjecanjima mogu sudjelovati sportisti iz svake zemlje...

U sastavu MOK-a nalazili su se predstavnici ovih 12 zemalja: Grčke, Francuske, Rusije, Švedske, SAD, Češke, Ugarske, Velike Britanije, Argentine, Novog Zelanda, Italije i Belgije, a od 1895. i delegat Njemačke.

Iako su predstavnici grčkog sporta s ushićenjem izborili pravo da budu prvi organizatori, zvanična Grčka, međutim, nije bila oduševljena. Suočeni s ozbiljnom finansijskom krizom, grčki sportski funkcionari zapali su u ogromne teškoće. Najprije nisu imali ni stadion, a rok im je bio fantastično kratak: samo dvije godine od povjeravanja organizacije do početka natjecanja! Situaciju je u posljednjem momentu spasio grčki multimilijuner, trgovac Gergis Averof koji je priložio oko milijun drahmi za izgradnju stadiona. Mnogi su pošli primjerom Averofa i prilagali novac za obnovu starog atenskog stadiona.

5. travnja 1896. 60.000 gledatelja ispunilo je stadion do posljednjeg mjesta. Uz veliku svečanost i prisustvo kralja Đure I. otvorene su prve olimpijske igre modernog doba. Uz olimpijsku himnu koju je intonirao zbor od 100 pjevača, podignuti su barjaci zemalja sudionica. Coubertin je likovao: njegova ideja se najzad sprovodi u djelo.

Prve olimpijske igre okupile su 285 natjecatelja iz 31 zemlje u devet sportskih grana (atletika, biciklizam, dizanje utega, gimnastika, mačevanje, rvanje grčko-rimskim stilom, streljaštvo i tenis). Na programu igara nalazilo se i veslanje, ali loši vremenski uvjeti nisu dopuštali održavanje natjecanja. Sudjelovali su sportaši Austrije, Australije, Bugarske, Čilea, Danske, Mađarske, Francuske, Njemačke, SAD, Švicarske, Švedske, Velike Britanije i Grčke. Žene se nisu natjecale.

Među 285 sudionika I. olimpijskih igara bilo je nekoliko sportaša koji su bili asovi s više trofeja. Najviše srebrnih - tada pobjedničkih - kolajni osvojio je Francuz Masson u biciklizmu na 2.000 m, i na 10.000 m, te u kružnoj utrci od 333,33 m.

U 9 od 12 disciplina u atletici pobijedili su Amerikanci: Tom Burke bio je prvi na 100 m (12,0 s) i 400 m (54,2 s). E. Clarc je bio prvi u skoku u vis i u skoku u dalj (181 cm i 635 cm), a

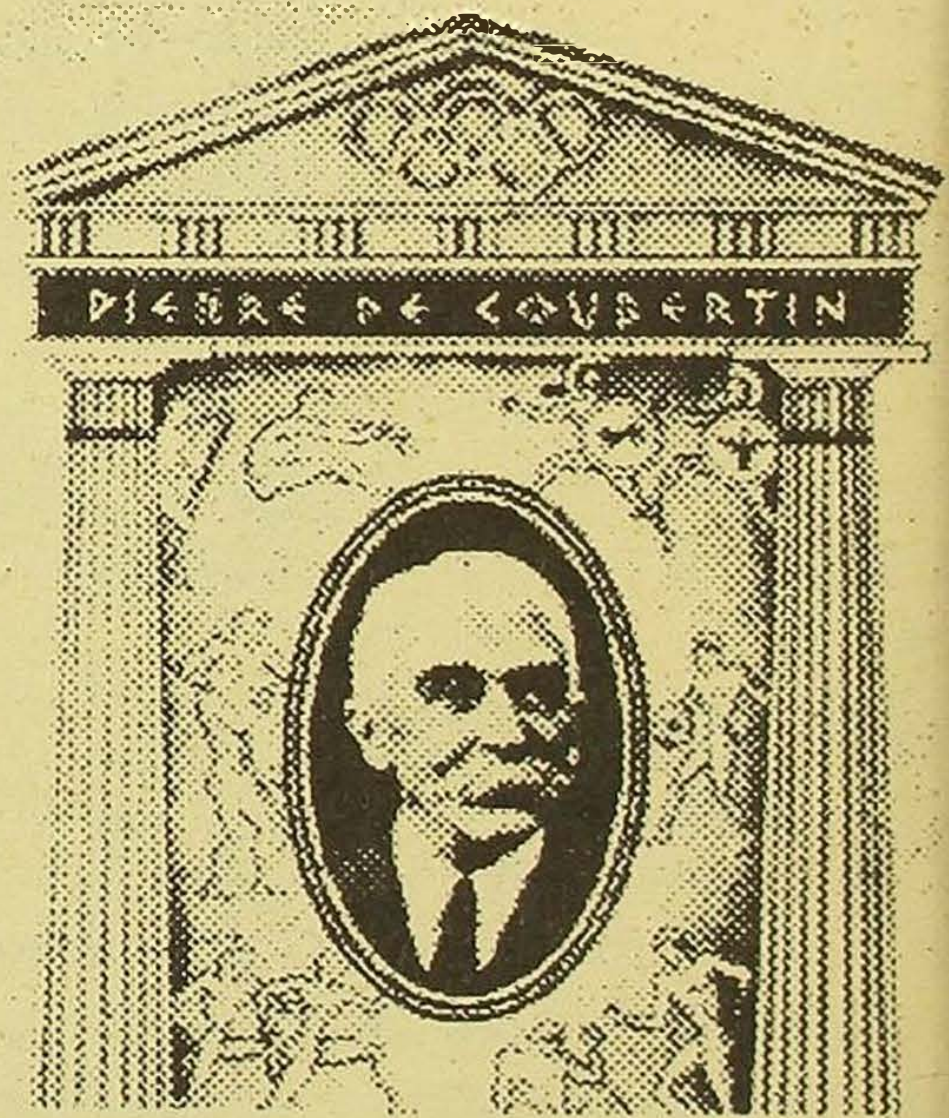
R. Garret osvojio je pobjedničke medalje u bacanju kugle (11,22 m) i

diska (29,15 m). Jednog dvostrukog pobjednika imala je i Australija: to je bio F. H. Flek, prvi na 800 m (2 min i 11,0 s) i na 150 m (4 min i 3,2 s).

Međutim, za domaćine pravi heroj Olimpijade bio je Spiridon Louis koji je poslije niza uspjeha Amerikanaca spasio čast grčke atletike pobjedom u najtežoj od svih disciplina - u maratonu. Utrka je održana 10. travnja. Startalo je 25 natjecatelja i trčali su na istoj stazi koju je u Grčkoj 490 godine p. n. e. pretrčao Filipides, požrtvovni glasnik vojskovođe Miltijada, kako bi Atenjanima donio vijest o pobjedi Grka nad Perzijancima na Maratonskom polju, te, obavivši svoju dužnost, pao mrtav od iscrpljenosti, poslije pretrčanih 42 km i 195 m koliko i danas iznosi duljina staze za maraton. Oduševljenje gledatelja je bilo veliko, čak su visoki državni funkcionari nosili pobjednika na ramenima, koji je poslije ove pobjede, godinama bio bio slavljen i hvaljen kao nacionalni heroj. Završio je tragično - bio je ubijen u Solunu za vrijeme II. svjetskog rata.

Na ovim igrama najviše uspjeha imali su grčki sportaši (10 prvih, 18 drugih i 14 trećih mjesta), zatim Amerikanci (11 pobjeda, 7 drugih i 2 treća mjesta). Bez trofeja ostale su Bugarska, Čile i Švedska.

Najsretniji od svih je ipak bio

Pierre de Coubertin - osnivač Olimpijskih igara modernog doba

Coubertin: njegova ideja se konačno ostvarila. I dok je potresen stajao uz ogradu atletske staze prišao mu je jedan od najvećih protivnika ideje olimpizma Morris i rekao: "de Coubertine, vidim tek sada da Vaša internacionalizacija atletike ne ubija nacionalni duh, već ga jača".

Ante Zomborčević

Čestitamo izlazak
pedesetog broja
Ista ŽIG
i želimo još puno
uspeha u radu

Paket za mir Pančevo

Pčelarstvo

U ovo vrijeme pčelaru je mjesto pored košnica

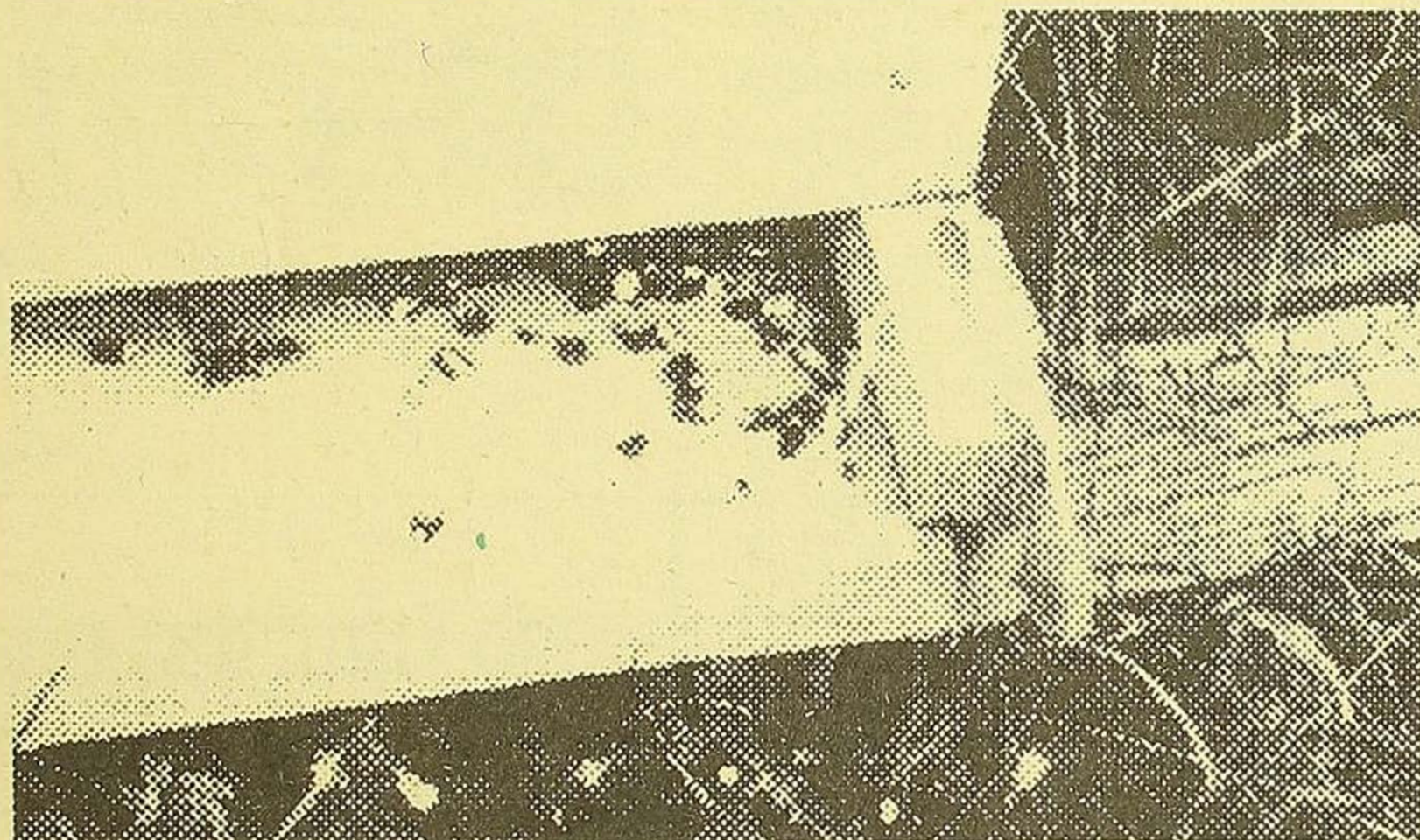
a bi se bogata i duga suncokretova suša što bolje iskoristila, pčelar treba što više vremena provoditi na pčeliniku, jer intenzivan unos može brzo nenaditi i za kratko vrijeme napuniti košnice medom. A blagovremeno otvaranje uvjet je za još bolje korišćenje ove medonosne biljke. Ovo osobito vrijedi za košnice s ograničenim prostorom i za male zajednice kod kojih je uzimanje cijelih ramova veoma korisno. Pčelari koji imaju košnice nastavljaju su u prednosti. Vještim i pravodobnim postavljanjem cijelih nastavaka, vrcanje meda mogu odložiti sve do kraja paše ili povratka kući. Pčelaru je mjesto na pčelinjaku ne samo zbog uzimanja meda, već i zbog eventualnih zamjena matica, proširivanja košnica, dodavanja satnih osnova... Pčelinje zajednice su za vrijeme suncokretove paše i danju i noću veoma

preraduju nektar.

Da bi pčele u košnici mogle uspješno raditi, neophodno im je stalno prozračivanje - odvođenje toplog zraka zasićenog vodenom parom i dovođenje svježeg zraka iz vana. Stoga je veoma važno tijekom paše leta na košnicama otvoriti cijelom širinom.

Medenju suncokreta pogoduje lijepo vrijeme s dosta vlage u zraku. Osobito dobro medi kada pred cvjetanje padne dobra kiša. Ovoj medonosnoj biljci u vrijeme cvjetanja štode suša i hladan pljusak. Ako je suša, suncokret i onda daje pune košnice meda, ali tada cvjetovi izlučuju ljepljivu smolu od koje pčele brzo stradaju i zajednice naglo oslabe.

Kada suncokret procvjeta, prvo se otvore i mede krajnji cvjetovi na glavi, a srednji tek nakon četiri-pet dana.

U toku suncokretove paše leta treba da su širom otvorena

aktivne. Danju su sve pčele koje ne njeguju leglo zauzete medobranjem. Ostale, uglavnom mlade pčele, očekuju izletnice, primaju nektar i smještaju ga u prazne ćelije. Noću sve pčele, osim onih koje njeguju leglo,

Najbolje medi izjutra, što se lako opaža po mirisu i žurbi pčela. Popodne medenje oslabi, dok se lučenje nektara predvečer opet povećava. Suncokret ima dug period cvjetanja - između 25 i 40 dana, ovisno od vremena.

Ante Zomborčević

Kutak za buvljak

Cijene u markama i dinarima

Najposjećenije mjesto u "varoši" već godinama je nadaleko poznati subotički buvljak. Za čitaoce "Žiga" izdvajamo neke artikle i cijene po kojima se mogu nabaviti.

Sezona za ljetnje stvari je u punom jeku. Dominiraju majice i kratkih rukava koje se mogu nabaviti po cijeni od 4 do 10 DEM za one manje kvalitetnije, a od 15 do 40 DEM za one veće kvalitete. Cijene za kratke hlače i šortseve se kreću u rasponu od 10 do 40 DEM; za platnene patike od 50 do 70 DEM, a za kvalitetniji kupaci od 20 do 40 DEM. Za plutane sandale treba

izdvojiti oko 20 DEM; za papuče 4 do 5 DEM, a naočari za sunce koštaju između 3 i 15 DEM.

Što se tiče prijeko potrebnog osvježenja iz bogate ponude izdvajamo: "Coca-cola", "Sprite" i "Fanta" od 2,5 litre staje 10 dinara, dok je cijena istih napitaka u limenci 3,5 dinara, a čokolade "Loog" prodaju se po cijeni od 3,5 do 6 dinara.

Higijenske potrepštine imaju sljedeće cijene: prašak "Ariel" od 2,4 kg staje 10 DEM, od 3,6 kg 15 DEM; sapuni su 3,5 dinara; dezodoransi od 4 do 8 DEM, dok se cijena paste za zube kreće između 1 i 4 DEM.

Za kraj jedan mali savjet prije nego li se zaputite na buvljak: svaka roba ima i svoju drugu, nižu cijenu, samo se morate izboriti za nju!

Dragocijen pčelinji lijet

Suncokret najbolje medi na plodnim zemljištima tipa černozema, ritske i livadske crnice. Cvjetovi ove biljke dobro će mediti i na aluvijalnim zemljištima, ali pod uvjetom da svakih desetak dana pada kiša. Suncokret kao medonosna biljka ima važno mjesto u pčelarstvu. Ali, ništa manji nije značaj pčela za uspješnu proizvodnju ove industrijske biljke. Poslije oprašivanja cvjetova suncokreta uz pomoć pčela prinos i kvaliteta sjemena ove biljke znatno se povećavaju.

Ovisno od klimatskih uvjeta, prinos suncokreta povećava se za 10 do 70%. Ako se zna da je pod ovim usjevima na našem području stotine i stotine hektara, nije potrebno isticati koliko je značajno da pčele na suncokretištima budu što prisutnije.

Ante Zomborčević

Žackalo iz "Poljoprivrednika" za poljoprivrednike

Obrada

- Stalno slušamo da zemlju više nema ko da obrađuje!
- Jes' vala, ali nas paore, hoću reći seljake, obrađuju svi!

Čisto

- Kako se osećaš posle prolećne setve?
- Ekološki: džepovi su mi potpuno čisti.

Jednako

Jedan iskusni stariji seljak veli:

- Ova naša poljoprivreda, to ti je kao brak.
- Po čemu poređiš te dve stvari?
- Pa, u oba slučaja mnogo ulažeš, a nikad nisi siguran koliko će ti se vratiti!

Otvaranje

- Dinar i gvozdna vrata otvara, kaže narodna poslovice...
- To je nekada bilo, a sada i gvozdna i svaka druga vrata otvaraju samo strane devize!

Cene

- Ima li u seoskim prodavnicama uvozne robe?
- Vala, kakva je cena onoga što se u našim prodavnicama prodaje, izgleda da je sva roba uvezena i to sa neke druge planete!

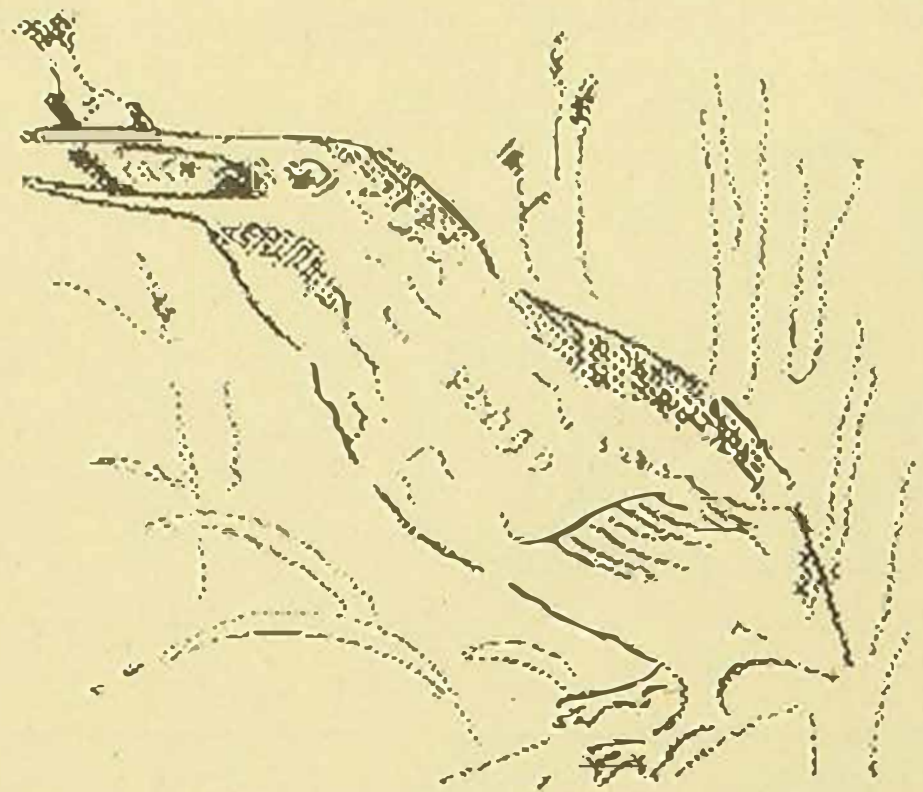
(na. vi.)

Za ribiče

Moj doživljaj

Nedavno sam sreo kolegu ribiča prolazeći divnim predjelom Krivaje kod "Jurića", koji bi, da je više pameti, već odavno bio proglašen nacionalnim parkom i stavljen pod nadzor države. Razgovarajući o ribolovu toga dana, upozorio me je da mi je iza leđa preletjela, kako je rekao, "krasna ptica". Začudio sam mu se da nije prepoznao vodomara. Kako se ovaj ribič

time bavi dvadesetak godina, a tek sada je vidio ovu pticu, potaklo me je da vam je predstavim.

Vodomar

Nije slučajno da su nekada ovu divnu pticu, koju imaju ptice tropskih područja, nazivali kraljem voda jer u ljetu liči na leteći dragi kamen, u kojem se prelivaju boje. Odozgo je tirkizno modar, modroga repa, pera po krilima su tamno zelena s modrim

točkama, a odozdo je jarko crvene boje, a takve su mu i noge. Rep mu je, kao i krila, vrlo kratak, a kada leti svoje nezgrapno tijelo, čini se, dosta teško nosi stalno mašući krilima. Kljun mu je dugačak, prav i oštar.

Živi kao samotnik i pokriva dio potoka ili rijeke gdje lovi sitnu ribu, račiče i razne kukce na vodi. Stoji i vodu osmatra s odabrane niske grane ili nadvodnog dijela korijena drveta u nepomičnom položaju. Kada primijeti plijen u vodi, ribicu ili plutajućeg kukca, odjednom se kao olovo obruši u nju i izroni s plijenom u kljunu da bi ga pojeo na obali. Ulovljenu ribicu vrlo spretno okrene u kljunu s glavnom prema ustima, da mu pri gutanju riblje peraje ne smetaju. Gnijezdi se u izdubljenoj rupi strme obale, slično bregunicama. U travnju ženka snese 6-7 jaja, a može se dogoditi da to ponovi i u srpnju.

Bio sam veoma obradovan kada sam jednom zgodom, pritajen u obalnom rastinju Krivaje, primijetio da se od mene nedaleko zaustavio vodomar na jednoj niskoj nadvodnoj grani. U osmatranju potonuo mi je jedan plovak, ali nisam htio dirati štap da ne uplašim vodomara. Tako sam čekao i promatrom kako nepomično stoji, dok nije primijetio plijen u vodi. Naglo se obrušio i vrlo brzo izronio s ribicom u kljunu, potvrđujući da je nepogrešiv ribolovac. Taj vodomar je moju pritajenost nagradio divnim prizorom lova.

Vodomar je vrlo oprezan i tamo gdje primijeti čovjeka ili mu čuje glas brzo napušta to područje i zato ga mogu vidjeti i poznaju samo posve tihi i pritajeni ribiči. Eto, moji kolege, prisjetite se jeste li upoznali vodomara? A on živi tamo gdje i vi lovite ribu (na Paliću ga nema), ako je obala obrasla drvećem, a vidjet ćete ga samo ako ste se "stopili" s okolišem i tada će vas on nagraditi svojim divnim izgledom.

Kada se voda zaledi, vodomar se povlači tražeći nezaladenu vodu gdje može loviti da se prehrani.

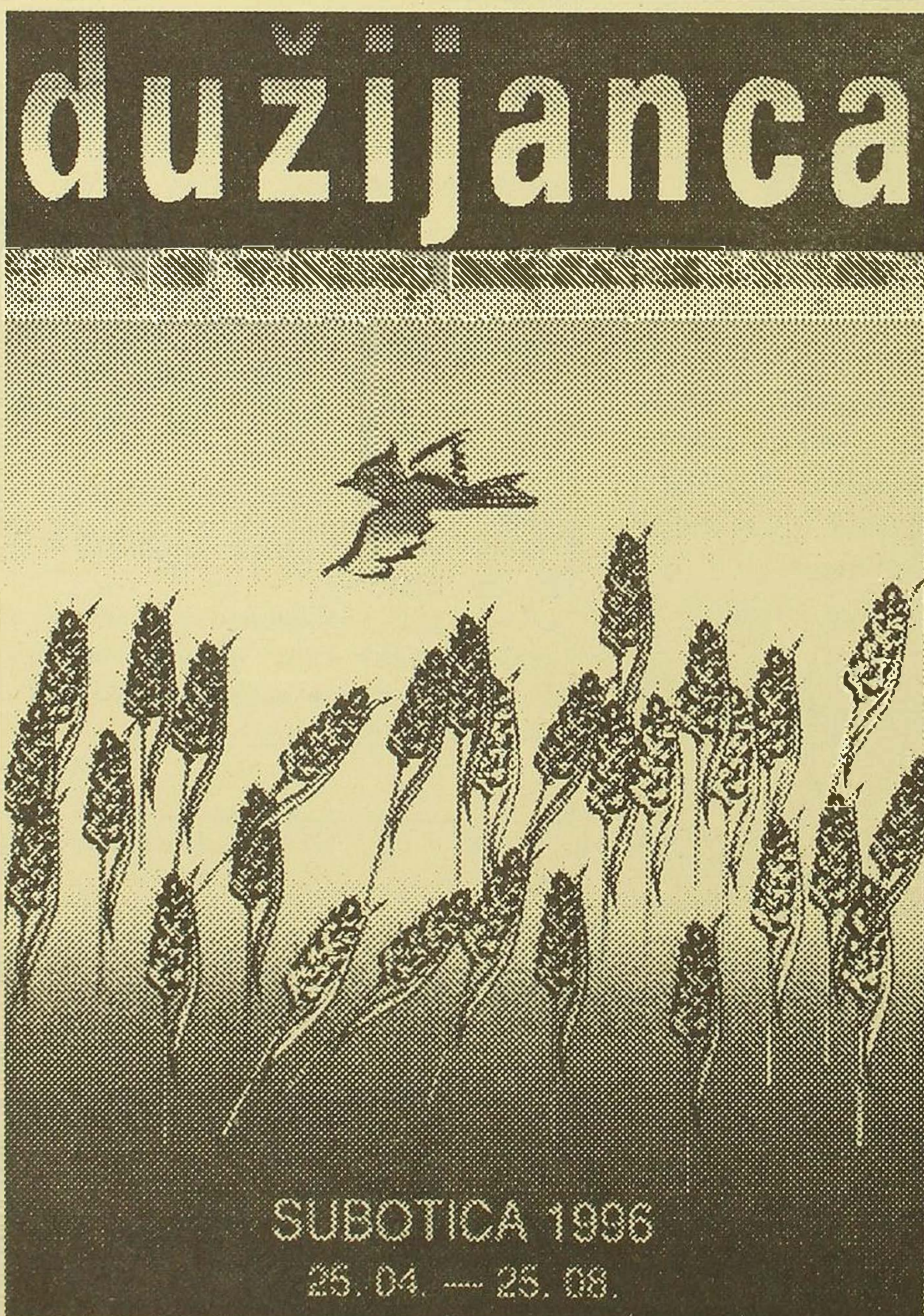
U ribolov ne odlazim samo radi lova ribe, jer da mi je to jedini cilj onda bih je kupovao i bilo bi mi to puno jeftinije nego baviti se sportskim ribolovom. Zato ribolov doživljavam prvenstveno radi uživanja u prirodi, daleko od grada, uživajući u ljepoti dara Stvoritelja, od kojih je u Vojvodini jedan od najljepših tok Krivaje - od Pavlovca do Bačke Topole, gdje dominira predio oko "Jurića".

Recept za pripravu ribe:

Pr-ena sitna bijela riba (oveće crvenperke, bodorke, deverike i sl.)

Očišćenu ribu posoliti i ostaviti kraće vrijeme. Brašno izmiješati s crvenom mljevenom paprikom i u njemu okrenuti ribu. Ispeći je na vrelom ulju, servirati sa svježim kruhom i zaliti dobrim vinom.

Alojzije Stantić

Idejno rješenje plakata Dužijanca podario nam je akademski slikar Ivan Balazević

Ovo (možda) niste znali

Stoljećima se promatraju i proučavaju migraciona kretanja ljudi i životinja, među kojima su najteže uočljiva i obavijena su s još mnogo tajni migraciona kretanja pojedinih riba. Postoje dva osnovna vida ovakvih kretanja: rijeka - more - ocean i ocean - more - rijeka. Ihtiolozi su ove vidove kretanja razvrstali u više skupina.

Među migracionim kretanjima riba najzagonetniji je život jegulja, koje su svojom tajnovitošću ciklusa života stoljećima ineteresirale mnoge znanstvenike. Način njihova života otkriven je tek u novije vrijeme. One žive u slatkim vodama, rijekama i jezerima, a mrijeste se u Sargaškom moru, između Bahamskog otočja i Bermuda. Nakon mrijesta jegulje ugibaju, a mlade se tek nakon tri godine vraćaju u vode otkuda su došli njihovi roditelji!

Neke druge ribe (jesetre, lososi) žive u moru, a zalaze u slatke vode radi mrijesta. Poznato je da su nekoć morune lovljene u Dunavu dobrim iznad Baje, kamo su odazile radi mrijesta.

Priredio: Alojzije Stantić

forizmi

- Mnogo je umnih - malo razumljivih.
- U većinu ljudi usađen je osjećaj periornosti.
- Iako nismo istoga roda, al' smo to istoga koda.
- Bol srca nastaje iz praznog stomaka.
- Ne odbacuj iskrenu pomoć, niti pi za njom.
- Naša Zaje(d=b)nica mnogo o b e a v a.
- Zašto se on vrijeđa kad mu se kaže da je: majmun, slon, konj...? Pa su pametne životinje.
- Na putu od ušne školjke do ozga postoji provalija zvana: kičmena oždina.
- Kaže se: u laži su kratke noge; su zato u lažiranju duge ruke.
- Apel dentista: Ama, ljudi! Ne tajajte sažvakanu hranu. Z u b i vam lumiru.

Željko Skenderović

FUNERO

forizmi

- Svaki narod ima vlast kakvu zaslužuje. Da mi imamo ovakvu vlast najvjerojatnije je zasluga nacionalnih manjina.
- U socijalizmu je vladala deviza: tvornice radnicima. Padom socijalizma devize i tvornice ostaše u rukama menadžera.
- Poslije raspada Jugoslavije za spomenu dobilih, dva puta bar, nešto osobno. Postah barbar na vadrat.
- I u najbesmislenijem ratu nešto je misleno - kraj rata.
- Svi su izgledi da su završene igre bez granica - oko granica.
- Neki bi htjeli dijeliti Kosovo. Narod su već odavno podijelili!
- Socijal-utopisti su vjerovali u mit, real-socijalisti su živjeli od mita.
- Žena je tanana struna violine koja proizvodi božanstvenu glazbu o samo nedostaju majstori za violinu.
- Neke žene su lakovjerne, a uopće ne vjeruju.
- Da bi Jugoslaveni izašli u svijet nisu su im dovoljne samo marke! Potrebno im je i pismo, i to garantno.
- Nitko i ne spominje taštinu, ali zato mnogi često spominju taštinu najku.

Dujo Runje

Iz života naših predaka**Hetija u varoši**

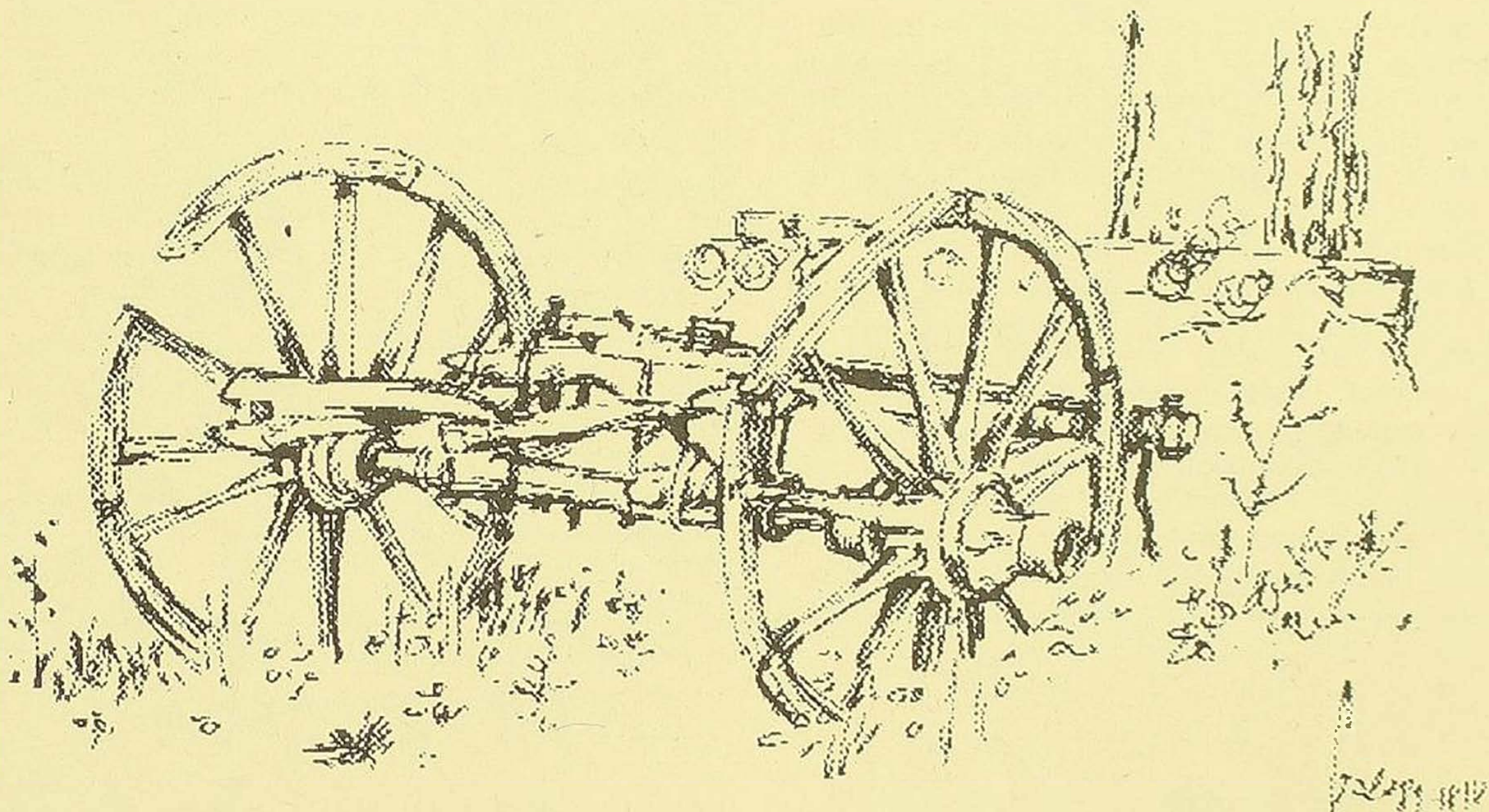
Od sredine đurđinski salaša varoš (Subatica) je udaljena oko 25 kilometara, a nikima i više, prema tom kojim su putom išli. Jedni su odlazili Pačirskim putom kad nije bio blatnjav, a najviše nji je išlo putom ispred Stantićevog šora, pa su nuz bajmački atar prošli kroz surduk, a onda dalje gredom nuz Bagijev salaš izašli na Somborski put. Ove putove su koristili ljudi koji su imali salaše južno od željezničke pruge, a oni sa severnije strane išli su u varoš preko Žednika. Put kolima trajo je 5-6 sati, već prema tom koliko puta su konje odmarali.

Da bi već ujutro mogli obavljati poslove u varoši, odlazili su dan ranije rano posli podne, da imadu vrime-

njima je od malena usađen običaj, mož se kazt obaveza, štovanja Crne Gospe, pa su s tim nastavili i dalje u životu i najradije odlazili na bogoštovanje u Staru crkvu.

Posli isprezanja i crkve stariji muškarci su odlazili u Pučku kasinu da se upoznadu s novostima iz društvenog života i da održavaju svoja poznanstva i prijateljstva. Momci i divojke su očli u svoja društva da se nađu sa svojim vršnjacima i da se uključe u "aktivnosti".

U varoši su bili općina, sud, katastar i druge zvanije, prokatori, ind-iliri, doktori, špitalj..., zatim razni trgovci i zanatlije. Svaka je obitelj imala svoj šnajdera, šnajderku, šustera, čizmara i

na za sve i da stignu na pecu.

Varoške hetije su bile ponedjeljkom i petkom, a pece su bile na više misti. Ljudi su uvek obašli ransku i svinjsko-marvensku pecu i onda kad ništa nisu trgovali. Vidili su pošto šta ide i koliko će tražiti za ono što će prodavat. Najznačajniju trgovinu su obavljali na vašarima.

Ranska peca je bila iza Male crkve, od kalvarije do Gajevog sokaka i tu se prodavalo žito, rana i pića. Svinjska i marvenska peca je bila na mistu izmed kalvarije i zgrade trošarine (danas je tamo tvornica "Slavica"). Sve zanatlije su imale svoje pece i one su bile u varoši (papučoši, šnajderi, štrikeri, i dr.).

Kad su kolima stigli u varoš, ispregli konje i prisvukli se, stariji su po običaju očli u kapelu Stare crkve da se pomole Crnoj Gospi. Mogli su se oni pomolit i u kojoj drugoj crkvi, jel su nuz nju prošli, al se po starinskom običaju prvo išlo u crkvu kod fratrova na štovanje Crkve Gospe, koju su naši preci sobom doneli u ovaj kraj. Tušta

dr. kod koji su naručivane potrebne usluge. Čizmaru se baš nije išlo često, već samo kad se momak zamomčio da dobije čizme tvrdi sara i kad je momačke čizme tribalo vrmenom naglaviti. Ruvo, odilo, cipele i drugo šta se šilo, a šilo se za koji god, moralo se naručit izdaljeg i dolaziti na probu da na vrime bude sašiveno.

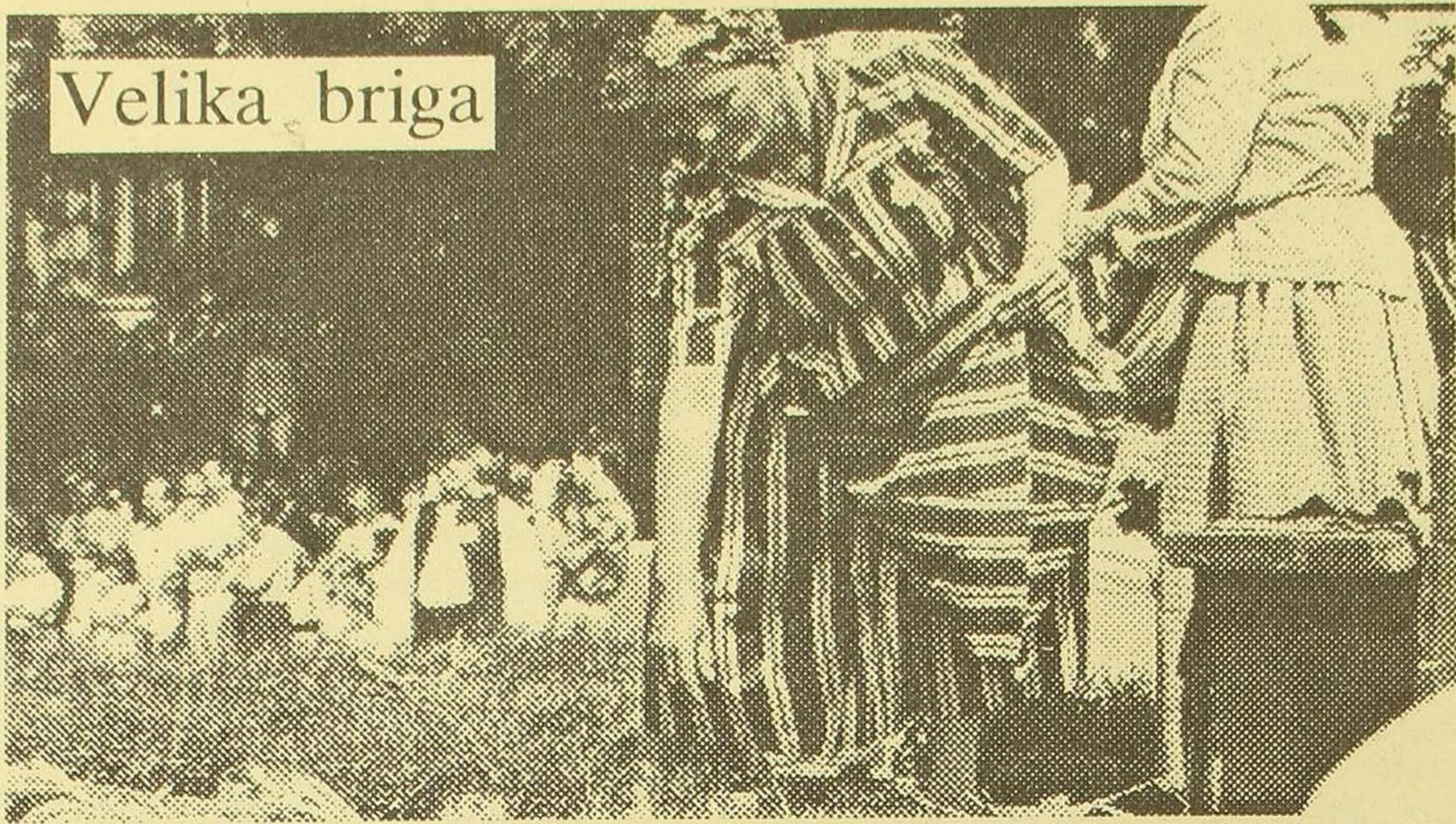
Česte su bile promine nekretnine: zemlja je kupovana, jel prodavana da bi se kupila druga, a bilo je i talovani, a te se promine nisu mogle obaviti bez prokatora, indžilira i suda.

(nastavit će se)
Alojzije Stantić

Velika briga

Od velike državne brige za poljoprivredu uskoro možemo očekivati da će risari žito ispred nam gradske kuće kositi, a njive ćemo morati jedno vrijeme konzervirati korovom.

Kosi kut

Turizam

Svake godine, sve do prije par godina, početkom sprnja gibala se armada turističkih nomada prema Jadranu. Zaposjela bi cijelu obalu: od Portoroža do Ulcinja. Vlakovi i autobusi bili su prepuni. Kolone automobila nepregledne. Putevima su se vidale i grupice samohotki o stopera.

Na more su išli svi. Mislim, svi narodi i narodnosti, bez obzira na naciju, vjeru i ideologiju. Svi su se ravnopravno brčkali u velikoj bari. Primali smo i goste. Velike grupe nomada germanskih, nordijskih, gal-skih i anglosaksonskih plemena slivale su se u Jadran, s naše strane. Komšije, preko puta velike bare, oni što jako vole dugačke rizance, dolazile su u najvećem broju. Vele,

da bara s njihove strane nije dobra za pranje nogu. U skladu ideologije i politike još nerazlupane Jugoslavije, bio je to megapolis na vodi. Ogromno bogatstvo pod suncem. Ali svemu dođe kraj.

Jednog dana pukla prva bukva i orušila se na cestu, važnu prometnicu za Jadran. Za njom se povele i druge bukve, kao da su majmun, pa počele učestalo padati na tu cestu. Same od sebe! Dok su stručnjaci ispitivali tu (ne)prirodnu pojavu, desila se još gora stvar. Pukla je i prva puška. Počeo je Treći balkanski rat. Odzvonilo je turizmu. Naša vlada je odmah dala službeno priopćenje da s tim ratom nema ama baš ništa i da se neće miješati u tuda posla. Diplomate su otišle u Europu objasniti svoje stavove. Nešto su zabrljali, pa im je

Iz starog tiska

Iako je već davno prečišćeno pitanje porikla Bunjevaca, ipak ima još pojedinaca, koji hoće da promine prirodan i jedino razumljiv tok stvari, te obrazuju grupe i partije, izdavaju kojekakve "organe" dok za sobom nemaju nikoga. Zašto to čine?

EVO ODGOVORA:

U jednom selu umro je kantor. Odbor crkvene općine sastao se da izabere novog kantora. Svi članovi su bili za to, da se izabere niki Stipe, koji je nadaleko bio poznat po svom lipom glasu. Svi su glasali za njega samo stari bać Mijo je bio protiv. Kada su ga upitali zašto je glasao proti Stipe, kada boljeg kantora nema u cilom okolišu, bać Mijo je odgovorio: "Ja sam već stari i iznemogo, da nisam glasao protiv, niko ne bi ni znao da sam živ na ovom svitu."

"Bunjevačko žackalo", 7. ožujka 1940.

Europa dala packe: zabranila im je izlazak i odlazak na more. Nepravda!

No, narod je željan turizma. Navika! Da udovolji toj opravdanoj želji pučanstva, reducirala je svoje turističke ciljeve na kontinentalni i seoski turizam. Što da ne.

Ne moramo se kupati u velikoj bari, kada imamo puno malih bara. Imamo puno sela, a i seljački smo svijet u velikoj mjeri. To treba iskoristiti. Nevolja je u tome što se i u seoski turizam uvukao nudizam. Devedeset posto građana se bori za goli život. Volja naroda.

P. S.

Naturalia non sunt turpia.

Što je prirodno, nije ružno.

Josip Temunović

Bunjevačka narodna pripovijetka

Crni gumboci

Bili na salašu dva sluge, obadva gromorna momka, kad se latidu posla sve se otimadu koji će više uradit. A kad se sidne za astal, borme i to triba vidit. Jedan bio malo bandžav, drugi glavat, tribo mu šešir ko mali šavolj, a ledati obadvojca ko da komad duvara imadu misto leda. Radidu, radidu, a uvijek u nji snage još na pritek, pa nema valjda dana da ne izmislidu niko uštrkljivanje.

Ko danas ustali od užne, samo se iskečili, a kad gazda izašo oni se već loptali s džakovima, lipo vućali jedan drugom ko loptu od krpe. Drugi dan sididu tako, s astala pomeli svu užnu, kad onaj bandžavi samo namigne, čovik bi mislio da na vrata gleda, a on se zatrče i bu! - čelom provali krušnu peć.

- Ajd, uradi ti to, ako si junak - iz peći se javlja.

Kad je ovaj drugi skočio, glavurdom svu peć srušio i još tako bucniio bandžžavog da se turom zaustavio u sobni vratu.

- Pa šta vi mislite, da ću ja čerez vaše sigre svaki dan praviti nove peći?! - gazdi se baš nije dopalo što ga meću u trošak, a zapravo čovik volio te šale.

Zapritio da će i' odvijati sa salaša

ako još budnedu pravili štete. Al ko mož momačku krv zaustavit?! Dva dana bili s mirom, a treći dan vrag već kopa nogom u njima. A pravo da se kaže, kopa i u gazdi. Već drugi dan on se otsrdio, a treći dan sve vreba oće l bit kakog uštrkljivanja.

Gazda je bio i podatne ruke, a bogme gazdarica baš nije bila od oni što od drugog ne žale zalogaj. Jedva dočekala da ima za čega ko kaštigovat momke, pa sad skuvala gumboce od crnog brašna. Ni pekmeza ni sira u nji-, pa dan za danom te gumboce podgrijava za užnu. Treći dan gumboci pocrnili ko marama kajačica i pod zubima varnice iz nji još ne iskačedu, al amaha da je tako.

Glavonja ni taj dan nije prostio gumbocima, al bandžavi nije imo kuraži da tisne na nji već se nažboko čorbetine, sve mu blečka po trbuvu. A gazda niki sve bi pito: ta oće l već bit kake huncutarije. Ne pita, al biće.

Momci se naglabali, jedan čorbe drugi ti piljaka od crnog brašna pa odoše stajama. Gazda vidi da su se štogod domundavali. Kad on za njima, a bandžavi naslonio velike listve na volaricu, popo se u vr strije, umožo se u opakliju, lego popriko i skoturuško

se po listvama. Valja se sa strije ko da je oklagija u roljki i hopōcup! već stoji na zemlji.

- No, oš moć i ti to uradit? o gazda se stvorio glavatom iza leda.

- E, moj gazda, o onaj će o moj trbu nije vaša izandana krušna peć.

- Otkud ti sad to sprežeš moju peć i tvoj trbu?

- Ne sprežem ja, već baš velim druga je vaša peć, a drugo je moj trbu.

- A ja mislio baš da su ko isto, o sad će gazda prkosit o okrugla moja peć, okrugal i tvoj trbu.

- Okrugla je i moja glava, okrugla su i gazdaricini gumboci, što su za tri dana omatorili ko Matužalem, opeć nisu isti.

- No, sad ćeš još i glavu umišat?

- Da, gazda. I glavu, jel moja glava ima već dvadeset godina, pa jedva š njomekar probijem peć, a gazdaricini gumboci su svega tri dana, al da se ja š njima skoturuškam sa strije, prokinili bi mi trbu i još i zemlju pod nama, taki su teški i tvrđi.

Kazivao: Pajo Čordarić, Subotica, r. 1897

Zabilježio i obradio: Balint Vujković